12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2004 ՈՒՐԲԱԹ 202 (3133)

Ազգ
Azg

ՆԱՏՕ-ի ուժերը կտեղակայվեն Ֆիզուլիո՞ւմ

ԲԱՔՈՒ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մեկնաբանելով այն լուրերը, թե ՆԱՏՕ-ն մտադիր է մշտական զորակազմեր տեղակայել Ադրբեջանում, ադրբեջանական խորհրդարանի պաշտպանության և անվտանգության մշտական հանձնաժողովի անդամ Ալիմամեդ Նուրիևը չի բացառել, որ ՆԱՏՕ-Ադրբեջան հարաբերությունների մինչ այժմ եղած «քաղաքական և տնտեսական բնույթը կարող է խորանալ դեպի ռազմական ոլորտ»: Բաքվի «Զերկալոյին» տված հարցազրույցում նա նշել է. «Պատահական չէ, որ վերջերս Բաքու կատարած այցի ժամանակ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Յաապ Դե Հոոպ Սխեֆֆերը հատուկ հիշեցրել է, որ որպես տնային առաջադրանք, նախատեսել է ամերիկյան զինհրամանատարների մասնակցությունը ազերի զինվորականների ուսուցման գործում»: Նուրիևը նաև նշել է, որ Ադրբեջանում ՆԱՏՕ-ի ուսումնական կենտրոնների բացումը «ինչ որ կերպ» կարող է օժանդակել «այդ երկրի սեփական խնդիրների լուծմանը»: Ըստ նրա, չի բացառվում, որ ՆԱՏՕ-ն իր մշտական ուսումնական կենտրոնը կբացի Ֆիզուլիում՝ «գրավյալ տարածքներին առավել մոտ շրջանում»: «Առաջին հերթին դա վերաբերում է ղարաբաղյան խնդրի լուծմանը: Չի բացառվում, որ բռնազավթված տարածքների ազատագրման մեջ փոքր դերակատարություն չեն ունենա ամերիկյան զինվորականների կողմից ուսուցված ազերի հատուկ նշանակության ուժերը», ասել է ազերի պատգամավորը:

Արաֆաթի մահով փակվում է պատմության մի ամբողջ էջ

Արթուր Բաղդասարյանի գլխավորած պատվիրակությունը կմասնակցի պաղեստինցի ղեկավարի հուղարկավորությանը

20-րդ դարի 2-րդ կեսի համաշխարհային կարեւոր դեմքերից մեկի՝ պաղեստինցիների առաջնորդ Յասեր Արաֆաթի հուղարկավորությունը փաստորեն սկիզբ առավ երեկ Փարիզի մոտ «Վիլլա-Կյուբ» ռազմական օդանավակայանում, որտեղ ֆրանսիական կառավարության շնորհիվ տեղի ունեցավ զինվորական զուտ, բայց տպավորիչ արարողություն, որի ավարտին նրա դագաղը զետեղվեց «Ռեպուբլիկ ֆրանսեզ» մակնիշը կրող օդանավում, որը թռիչք առավ դեպի Կահիրե, որտեղ այսօր տեղի է ունենալու պետական հուղարկավորությունը, որից հետո դագաղը կտարվի Ռամալլա՝ թաղման:

Հետեւելով փարիզյան արարողություններին, թերեւս ամենադիպուկ բնորոշումը տվեց CNN հեռուստաընկերության հայտնի հաղորդավար Ջիմ Քինգին՝ «պետական հուղարկավորություն պետություն չունեցող մի առաջնորդի»...

Շուրջ 40 տարի այս գործիչը, որ գրեթե ոչնչից ստեղծեց ազատագրական մի մեծ շարժում, պաշտպանելու աստիճան սիրվեց իր ժողովրդից, մահու չափ ատվեց իր հակառակորդներից, ատսանդական կյանք ապրեց, բազմաթիվ մահափորձերից վերապրեց, օդանավեր առեւանգեց եւ պայթեցրեց, դավադրություններ սարքեց, ծակատամարտեր տվեց, շատերի կողմից հռչակվեց միջազգային ահաբեկիչ, սակայն ձիթենու ճյուղով մուտք գործեց ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեա, 1994 թ. Իսրայելի այն ժամանակվա վարչապետ Շիմոն Պերեսի հետ արժանացավ Նոբելյան խաղաղության մրցանակի եւ, ի վերջո, հարազատ հողում, Իսրայելի կրնկի տակ հաստատեց ինքնավարություն, որը հիմք է հանդիսանում հետագա Պաղեստինի պետության:

Դեռեւս հարց է, թե Արաֆաթի մահից հետո նրան հաջորդելիք ղեկավարներին կհաջողվի՞ հասնել նրա երազին: Ժամանակը ցույց

կտա: Դա կախված է ոչ միայն պաղեստինցիներից, այլեւ Իսրայելից եւ աշխարհակալ Մ. Նահանգների կամքից:

Մինչ այդ, այսօրվա հուղարկավորությանը կմասնակցեն բազմաթիվ երկրների ղեկավարներ, պետական պատվիրակություններ: Արժանի հարգանք մատուցելով հանգուցյալին, պաղեստինցի եւ ընդհանրապես արաբ ժողովրդին, հուղարկավորությանը կմասնակցի նաեւ Հայաստանի պետական պատվիրակությունը՝ գլխավորությամբ ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Բաղդասարյանի: Պատվիրակության կազմում կլինեն նաեւ ՀՀ արտգործնախարարի տեղակալ Ռուբեն Շուգարյանը եւ ուրիշներ, մինչ նախագահ Քոչարյանի ցավակցական հեռագիրն արդեն ուղարկված է Կահիրե:

Տես էջ 5

ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆ

Արկադի Ղուկասյանը մեկնել է ԱՄՆ

Երեկ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը մեկնել է ԱՄՆ՝ մասնակցելու նոյեմբերի 25-ին կայանալիք հեռուստամարաթոնին, որը կազմակերպվելու է Ղարաբաղի համար ռազմավարական նշանակություն ունեցող «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղու շինարարության շարունակությունն ավարտին հասցնելու համար միջոցներ հավաքելու նպատակով: Ըստ «Մեդիամաքսի», այցի շրջանակներում Ղուկասյանը կհանդիպի ԱՄՆ հայկական համայնքի գործարար, հասարակական, քաղաքական եւ կրոնական շրջանակների ներկայացուցիչների հետ:

Մ. Նահանգներ ուղեւորվելու նախօրեին ԼՂՀ նախագահը Երեւանում հանդիպել է Հայաստանի գործարար շրջանակների ներկայացուցիչներին: Զարգացման հայկական գործակալության նախաձեռնած այս հանդիպումը նվիրված էր նոյեմբերի 25-ին կայանալիք հեռուստամարաթոնին: Ղուկասյանը «Հյուսիս-հարավ» ավտոմայրուղին կարեւորել է ԼՂՀ անվտանգության, ինչպես նաեւ հանրապետության տնտեսական զարգացման տեսանկյունից: Ղուկասյանն ասել է, որ Հայաստանի եւ Ղարաբաղի գործարար շրջանակներում նկատվում է ավտոմայրուղու շինարարությանն աջակցելու պատրաստակամություն: Հիշեցնենք, որ ճանապարհն ավարտելու համար անհրաժեշտ է եւս 12,5 մլն դոլար:

Երեկ սկսվեց ինտերնետ ծառայություն տրամադրող 250 կազմակերպությունների միասնական գործադուլը

Երեկ երեկոյան ժամը 17-ին սկսված գործադուլը բողոքի ակցիա է կառավարության նոյեմբերի 3-ի որոշման դեմ, որով ինտերնետ ծառայության մենաշնորհը վերապահվեց «Արմենտելին»: Նախատեսվում է այն շարունակել մինչեւ այսօրվա ժամը 17-ը: Ինտերնետ հեռախոսա-

15-ին՝ միտինգով կամ ցույցով: Այս առթիվ քաղաքապետարանին երեկ առավոտյան դիմում է հղվել, սակայն դեռ պատասխան չի ստացվել:

Կազմկոմիտեի նախաձեռնությամբ հավաքվել են շուրջ 10 հազար ստորագրություններ, որոնցով դիմելու են ԱԺ նախագահին, Սահ-

կապ տրամադրող կազմակերպությունների կազմկոմիտեի անդամ Մուշեղ Միքիտոնյանը տեղեկացրեց, որ իրենք մտադիր են բողոքի միջոցառումները շարունակել շաբաթ օրը, Ազատության հրապարակում ժամը

մանադրական դատարանի նախագահին, ՀՀ վարչապետին ու օմբուդսմենին: Իսկ եթե այդ ամենը օգուտ չտա, ապա «կդիմենք այնպիսի ակցիաների, որ հաստատ ուշադրություն կդարձնեն»:

Կ. Գ.

Թուրքիայի ԵՄ անդամակցության մարտավարական պատճառաբանությունները՝ անհամոզիչ են

Գերմանացի մասնագետների ուսումնասիրության մեջ Թուրքիայի Եվրոմիություն անդամակցության մարտավարական պատճառաբանությունները «անհամոզիչ» են որակվել: «Վելտ» թերթում տպագրված «Արեւելյան Եվրոպայի ուսումնասիրությունների ինստիտուտի» զեկույցում նշվում է, որ հաշվի առնելով, որ Թուրքիայի ԵՄ անդամակցությունը քիչ տնտեսական օգուտ է տալու, հարցը տեղափոխվել է «մարտավարական օգուտի» դաշտ: Բայց այդ առթիվ բերված «քաղաքական-մարտավարական փաստարկները համոզիչ չեն»: Ուսումնասիրությունն այնուհետեւ նշում է, որ Թուրքիայի մուտք գործելը բոլորովին էլ չի բացառելու «քաղաքակրթությունների բախումը», եւ Գերմանիայի կառավարության պնդումները, թե ժողովրդավարական Թուրքիան կարող է փայլուն օրինակ ծառայել Միջին Արեւելքի մահմեդական երկրների համար, առնվազն «դժվար հասկանալի են»:

Ուսումնասիրությունը քրիստոնեա-դեմոկրատ քաղաքագետների ուշադրությանն է արժանացել: Նրանք կողմնակից են Թուրքիային «առանձնաշնորհյալ գործընկերոջ» կարգավիճակ տալուն, բայց ոչ «ամբողջական անդամակցություն»:

Ըստ Բավարիայի եվրոպական հարցերի նախարար Էբերհարտ Սինների, ուսումնասիրությունը «պարտադիր ընթերցանության նյութ պետք է լինի բոլոր եվրոպական երկրների ղեկավարների ու կառավարությունների համար»:

Հ. Ծ.

Հարուցվել են քրեական գործեր Ստեփանավանի սոճուտներն ավերողների դեմ

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

«Ազգի» նոյեմբերի 2-ի համարում տպագրված «Կոտորած Ստեփանավանի սոճուտներում» նյութի հրապարակումից հետո ՀՀ գյուղնախարար Դավիթ Լոքյանի մոտ խորհրդակցություն է հրավիրվել, նյութը քննարկվել է, տրվել են հանձնարարականներ: «Ազգը» զրուցեց «Հայանտառի» գլխավոր տնօրեն Մարտուն Մաթեւոսյանի հետ:

- Մենք ապօրինի հատումների դեմ միակ պայքարողներն ենք, ցավոք սրտի: Այդ սոճուտներն արդեն 10 տարի հատվում են: Մեր անտառային ֆոնդի հողերում մի քանի հատվածներ կան, որ վերահսկողությունից դուրս են: Դրանցից մեկը Գյուլագարակն է, մյուսը՝ Գուգարքի տարածաշրջանում Եղեգնուտի եւ Վահագնի անտառատեսությունները, հաջորդը Իջեւանն է, որտեղ եւս շնորհիվությունը լուրջ խնդիրներ ունի:

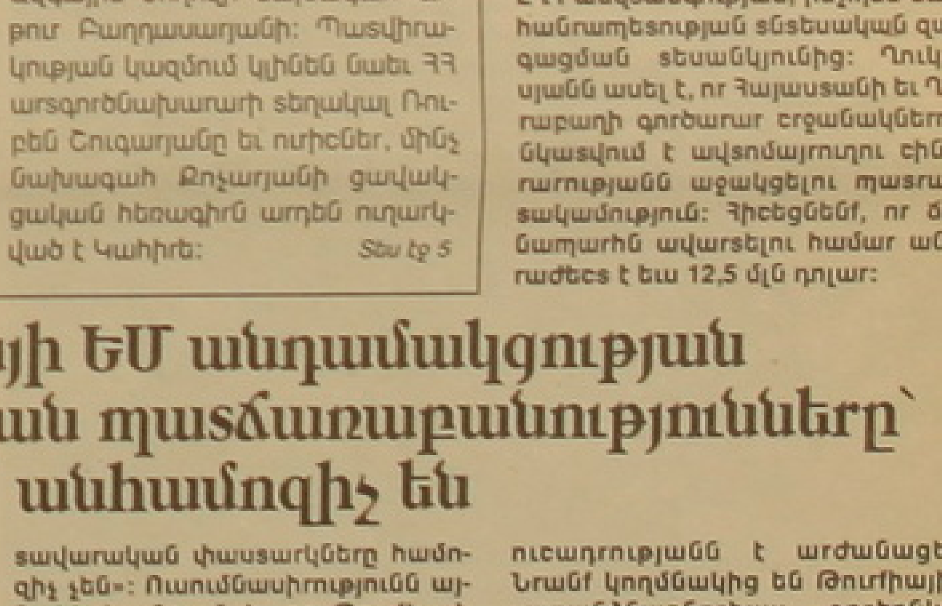

Վերջին 3-4 ամիսների ընթացքում Ստեփանավանի տարածքում 2 անտառապետ ենք փոխել, պահպանելու իմաստով բավական դժվար տարածք է:

Տես էջ 3

Աղքատության շեմը հաղթահարելն աղքատության վերացում չէ

Խոստովանեց ԱՀՌԾ համակարգման կենտրոնի ղեկավարը

Աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի (ԱՀՌԾ) մոնիտորինգի ցուցանիշների համակարգման հայեցակարգը երեկ ներկայացրեց ծրագրի համակարգման կենտրոնի ղեկավար **Հովհաննես Ազիզյանը**: Տեղեկացնելով այս կատակցությամբ կառավարության ընդունած որոշման մասին, Հովհաննես Ազիզյանը նշեց, որ սկզբնապես աղքատությունը բնութագրող ցուցանիշների թիվը 1000 է եղել, այնուհետեւ իջեցվել է մինչեւ 300-ի, իսկ կառավարություն է ներկայացվել 177-ը: Ցուցանիշների համակարգը բաժանված է 6 խմբերի՝ աղքատության կրճատում եւ բարեկեցություն, կրթություն, առողջապահություն, հանրային զարգացում, բնակարանային պայմաններ, բնապահպանություն: Ցուցանիշները ստացվում են երեք հիմնական աղբյուրներից՝ վիճակագրության պետական ծառայություն, վարչական ռեգիստր եւ անկախ հետազոտություններ: Ընդ որում, երկու աղբյուրներից ստացվող ցուցանիշները հաճախ կարող են չհամընկնել միմյանց հետ:

Անդրադառնալով 12 հազար դրամը որպես աղքատության սահմանագիծ ընդունելուն, ԱՀՌԾ համակարգման կենտրոնի ղեկավարը դա հիմնավորեց նրանով, որ այդ թիվը միջազգայնորեն համադրելի սահմանագիծ է: Այն բխում է միջազգային կազմակերպությունների ընդունած չափանիշներից եւ հիմք են ընդունվել վիճակագրական ծառայության կատարած տնային տնտեսությունների ուսումնասիրությունների արդյունքները: «Իսկ ինչո՞ւ են հիմք ընդունվել վիճծառայության, այլ ոչ թե առողջապահության նախարարության ուսումնասիրությունները, որոնց արդյունքում ընդունված աղքատության շեմն ավելի բարձր գումար էր ենթադրում», «**Ազգի**» հարցին Հովհաննես Ազիզյանը պատասխանեց, որ այս փուլում կարեւորը միջազգայնորեն ընդունված այդ շեմի հաղթահարումն է: Շարունակելով ծրագրի համակարգման կենտրոնի ղեկավարը ուշագրավ խոստովանություն կատարեց, ինչից մինչ այժմ խուսափում են պետական պաշտոնյաները: Նա ասաց, որ այդ շեմը հաղթահարելը չի նշանակում, որ աղքատությունը վերանում է եւ հետագայում հնարավոր է, որ այդ շեմը բարձրացվի: Հովհաննես Ազիզյանը նաեւ կարծիք հայտնեց, որ աղքատության հաղթահարման ծրագրի ցուցանիշները, պայմանավորված տնտեսական աճի բարձր ցուցանիշներով, կատարվում են առաջանցիկ տեմպերով: Արդյո՞ք կառավարությունը չի գնա արհեստական, այսինքն որոշ ցուցանիշներ փոփոխելու ճանապարհով՝ աղքատության նվազեցման հարցի առնչությամբ էլ նշվեց, որ ցուցանիշներն ուսումնասիրում է վիճծառայությունը Համաշխարհային բանկի մեթոդներով եւ վերահսկողությամբ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Աշտարակի կամուրջը գրեթե կստանա 17-րդ դարի իր նախկին տեսքը

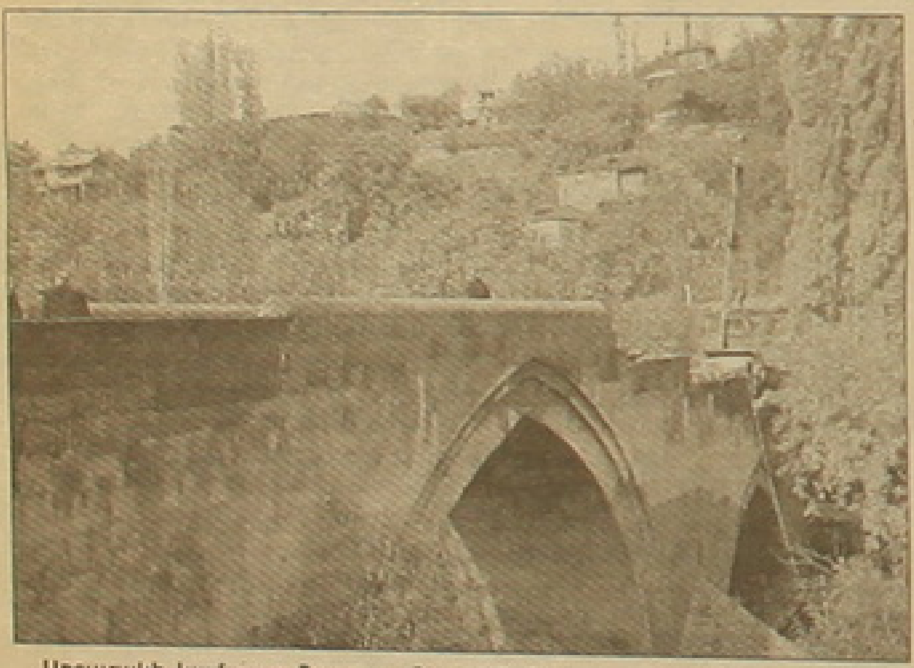

Աշտարակի կամուրջը Հայաստանի առաջին քարակերտ կամուրջն է, կառուցված 9-րդ դարում, Բագրատունիների թագավորության օրոք: Հետագայում կամուրջը խարխլվում է, փլուզվում եւ 1664 թվականին երեւանցի խոջա Մածկենց Գրիգորի միջոցներով սկսվում է նոր կամրջի շինարարությունը՝ սրբատաշ քարով եւ կրաշաղախով: Քասախի գարնանային հեղեղումների հորձանքից կամրջի անվտանգությունն ապահովելու համար ձախ խելը դրվել է բարձրադիր ժայռին, իսկ աջը՝ սլաքաձեւ կամարներով, աջ ափի ժայռերին: Կամուրջը դիմացել է ժամանակի արհավիրքներին, տեղ-տեղ վնասվել եւ ժամանակ առ ժամանակ վերանորոգվել: Խորհրդային տարիներին կամուրջը վերանորոգվել է 1950-60-ական թթ., սակայն արդեն առաջացել էր վերականգնման անհրաժեշտություն, մանավանդ որ ոչ ճիշտ վերանորոգման պատճառով կամրջի հյուսիս-արեւմտյան պատը խիստ վթարային վիճակում էր: Դրա անկանխատեսելի փլուզումը կհանգեցներ կամրջին կից կառուցված պատմական ջրաղացի հարավային հատվածի ավերմանը: Հենց այդ նկատառումով կամրջի վերականգնման խնդիրը դարձել էր հրատապ եւ ընդգրկվել պատմական այն 3 հուշարձանների ցանկում, որոնց վերականգնման համար պետական բյուջեից հատկացվել է 50 մլն դրամ: Կամուրջը նախնական տեսքով վերականգնելու եւ ամրակայելու համար, ըստ նախնական հաշվարկի, կծախսվի 14,5 մլն դրամ: Հուշարձանների պահպանության գործակալության պետ **Արտյոմ Գրիգորյանը** լրագրողների հետ երեկ մեկնեց Աշտարակի կամուրջ՝ նրանց հենց տեղում ծանոթացնելու վերականգնման աշխատանքներին: Մոտ 2 ամսվա ընթացքում հեռացվել է կամրջի վրայի ասֆալտբետոնե հաստ ծածկույթը, տեսանելի դարձնելով հին, կլորավուն սալահատակը, որն ամբողջությամբ կմաքրվի շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո:

«Աշտարակի կամուրջը պետական սեփականություն է, դրա համար էլ պետությունը միջոցներ հատկացրեց վերականգնման համար: Այս կառույցը եզակի երեւույթ է կամրջաշինարարության մեջ, եթե այս տարին չվերանորոգվեր, դրա փլուզումն անխուսափելի կլիներ: Կամուրջը 17-րդ դարի տեսքին բերելու համար, իհարկե, կպահանջվի լրացուցիչ գումար, որը, կարծում եմ, պետությունը կհատկացնի, քանի որ արդեն նկատելի է պետական հուշարձաններին տեր կանգնելու միտումը: Այս տարի պետբյուջեից մեզ հատկացվեց 50 մլն դրամ, արդեն հայտնի է, որ մյուս տարվա համար այդ գումարը կրկնապատկվել է: Վստահ եմ, որ տարեցտարի այդ գումարը կավելանա», ասաց պրն Գրիգորյանը:

Կամրջի տարածքը, որ հարուստ է պատմամշակութային հուշարձաններով, դառնալու է բնապատմական հատուկ վայր, ուր կատարվելու են բնության եւ մշակութային ժառանգության վերականգնողական աշխատանքներ, արգելվելու է կամրջով ծանր բեռների տեղափոխումը:

«Ցնայած նախագծային լուծումները դժվարություններ են առաջացնում, սակայն ծրագրով նախատեսված է աշխատանքներն ավարտել դեկտեմբերի 10-ին: Կամուրջը շատ լավ է պահպանված, միակ բանը, որ կարող է վնասել, առուների հոսքն է, դա պետք է հնարավորինս հեռացնել կամրջի պատերից: Քասախը գարնանն այնպես ուժգին է վարարում, որ այս տարի քշել տարել էր «Վանա լիճ» ռեստորանը», ասաց «Արագածոտն» արվեստանոցի տնօրեն **Լեւիկ Ղուկասյանը**:

Նախագծի հեղինակ եւ վերականգնող ճարտարապետ Ռազմիկ Դավթյանը նշեց, որ վերականգնման հիմնական դժվարություններն անցել են, այժմ շարային աշխատանքներ են կատարում, ինչն անհամեմատ հեշտ է ու թեթեւ:

Կամրջին կից Աշտարակի ջրաղացը եւս պատմամշակութային հուշարձան է, սակայն սեփականաշնորհված: 300 տարվա պատմություն ունեցող ջրաղացը շատ տերեր է ունեցել, վերանորոգվել, պատվավոր հյուրեր ընդունել, դարձել «Մարոյան եղբայրներ» ֆիլմի ջրաղացը: Ջրաղացպան Ռաֆիկը, որ մոտ 30 տարի աշխատեցրել է ջրաղացը, 90-ականների դժվարին տարիներին ալյուր մատակարարել աշտարակցիներին, պատմեց, որ արդեն 1 ամիս ջրաղացը չի աշխատում, ու եթե աշտարակցիները որոշեն ցորենը էլեկտրական աղացով աղալ, հավանաբար ջրաղացը կդառնա պանդոկ: Նրա պատմելով, ջրաղացը եղել է Վազգեն Սարգսյանի սիրած վայրը, ուր նա ամեն տարի աշտարակցիների հետ նշել է գարնան առաջին օրը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հրազդան գետի ջուրը բարձրացել է ու լցվել տները, նկուղները

Առավոտից խմբագրություն ահազանգում էին Երեւանի Շենգավիթ համայնքի բնակիչները, որ իրենց տան նկուղները լցվում է Հրազդան գետի ջուրը: Ահազանգի առնչությամբ ԱԻՎ լրատվական կենտրոնը տեղեկացրեց, որ նոյեմբերի 10-ին, ժամը 22.55-ին Հրազդան գետի մակարդակը բարձրացել է, ու ջուրը լցվում է Երեւանի Հրազդան փողոցի մի քանի տների նկուղները: Դեպքի վայր մեկնած համայնքի ԱԻՎ եւ ՔԲ բաժնի պետը պարզել է, որ Երեւանի ՀԷԿ-ի ջուրը բաց թողնելու հետեւանքով 10 սմ-ով բարձրացել է Հրազդան գետի մակարդակը, դուրս է եկել Հրազդան փողոցի կոյուղու դիտահորից եւ լցվել հարակից տները: Դեպքի մասին տեղյակ է պահվել ՀՀ ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի «Ջրմուղ-ոռոգում» ընկերությանը: Կեսգիշերին ընկերությունից տեղեկացրել են, որ գետի ջրի մակարդակն իջել է:

Նշենք, որ ՀԷԿ-ն ամեն տարի պարբերաբար, գարնանը եւ աշնանն այս ժամանակահատվածում բաց է թողնում ջրամբարում հավաքված ջրի որոշակի քանակ, որի հետեւանքով 15–30 րոպե ջրի ուժեղ հոսքից Հրազդան գետի մակարդակը բարձրանում է եւ ափից մոտ 30 մետր հեռու կառուցված տների նկուղները լցվում են ջրով: Այդ հարցը բազմաթիվ անգամ բարձրացվել է վերին ատյաններում: Բնակիչներին որոշակի գումար է հատկացվել (նախորդ դեպքերից հետո), համապատասխան միջոցներ ձեռնարկելու համար, սակայն ոչինչ չի արվել ու նույն պատմությունը կրկնվել է ամեն տարի... Պարզվել է նաեւ, որ այդ տների կոյուղագծերն ուղղված են դեպի գետը, եւ երբ տեղի է ունենում գետի ջրի մակարդակի բարձրացում, ջրերը կոյուղու դիտահորերով լցվում են տների նկուղները: Ներկայումս հիմնախնդիրը վերջնական լուծելու համար Շենգավիթի համայնքապետարանը ձեռնարկում է միջոցներ:

Ինչպես տեղեկացրեց համայնքի համապատասխան բաժնի պետը, ՔՎ բաժինը շինարարական մի կազմակերպության հետ համաձայնություն է ստորագրել հանձնաժողովով, որը նոյեմբերի 11-ին պետք է ուսումնասիրեր տարածքը, շինարարական միջոցառումներ իրականացնելու համար:

Հուսանք, որ մինչեւ գարուն՝ հաջորդ ջրի բացթողման նախօրեին, ամրացման պատերը կառուցված կլինեն, որ կոյուղու ջրերը Հրազդան գետի ջրերի հետ խառնված չլցվեն բնակիչների նկուղային հարկերը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Տեղեկատվական ահաբեկչություն՝ երկրաշարժի սպառնալիքով

«Նոյեմբերի 8-ին մենք ականատես եղանք կազմակերպված գործողության, որը ես չեմ կարող բնութագրել այլ կերպ, քան տեղեկատվական ահաբեկչություն: Բնակչության մեջ խուճապ էր առաջացել, միայն ես այդ օրը պատասխանել եմ մոտ 1000 հեռախոսազանգի», նշում է Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային գործակալության ծառայության պետ **Ալվարդ Անտոնյանը**: Առողջապահական կազմակերպություններից հայտնել են, որ այդ օրը եղել են բազմաթիվ կանչեր: 19-ամյա **Ռուզան Բաղդասարյանը** պատմում է, որ երկուշաբթի ընկերներով տոնում էին իրենց համակուրսեցիներից մեկի ծննդյան օրը, երբ դասախոսուհին մոտենում է եւ հայտնում, որ անմիջապես լքեն տարածքը, քանի որ շուտով ուժգին երկրաշարժ է սկսվելու: «Մենք ուղղակի սարսափած էինք», պատմում է Ռուզանը:

Լուրը տարածվել էր նաեւ մարզերում՝ Վանաձորում, Գյումրիում, Կապանում: Նման մասշտաբային միջադեպ գրանցվել է առաջին անգամ: Մինչ այս եղել են դեպքեր, երբ առանձին անհատներ մտել են շենքեր եւ մարդկանց անհիմն հայտարարել, որ երկրաշարժ է լինելու: Ալվարդ Անտոնյանը մարդկանց կոչ արեց նման դեպքերում անհապաղ դիմել ոստիկանություն: Մեզ այդպես էլ չհաջողվեց պարզել, արդյոք այս առնչությամբ գործ հարուցվել է, թե՝ ոչ: «Ինձ նույնիսկ զանգահարել էին «Էլեկտրացանց» ընկերությունից եւ հարցնում էին, արդյոք անհրաժե՞շտ է հոսանքազրկել մի շարք կառույցներ», ասում է Ալվարդ Անտոնյանը: Մինչդեռ Սեյսմիկ պաշտպանության ազգային գործակալության ծառայության գլխավոր սեյսմոլոգ Ավետիս Առաքելյանը նշում է, որ անհնար է կոնկրետ կանխատեսել, թե որ օրը, որ ժամին է երկրաշարժ տեղի ունենալու: «Այդ ուղղությամբ փորձեր են կատարվում: Այսօր մենք միայն կարող ենք երկարաժամկետ կանխատեսումներ կատարել, գծագրել սեյսմիկ շրջանցման քարտեզը, այսինքն որոշել, թե ինչ ուժգնության ցնցումներ կարող են տեղի ունենալ: Այդ կանխատեսումները 90 տոկոսով ճիշտ են», ասում է Ավետիս Առաքելյանը: Սակայն այդ կանխատեսումները չեն կարող այնքան օգտակար լինել, որքան բնակիչների պատրաստվածությունը: Այս ուղղությամբ թեպետ որոշակի քայլեր ձեռնարկվում են, սակայն պատրաստվածությունը դեռեւս հեռու է կատարյալ լինելուց, որի արտահայտությունն էլ բնակիչների խուճապն էր:

Ծառայությունը հրատարակում է սեյսմապաշտպանության վարքականոնների վերաբերյալ գրքույկներ, իսկ այս ուսումնական տարվանից դպրոցներում եւ բուհերում անցկացվում են սեյսմապաշտպանության հիմունքներին նվիրված դասընթացներ:

ԱՐՓԻՆԵ ԲԱՂԴԱՍՅԱՆ

Կրթաթոշակ լավագույն ուսանողների համար

Հայտնի են այն 130 ուսանողները, որոնք արժանացել են Ռուս-հայկական գործարար համագործակցության ասոցիացիայի սահմանած անվանական կրթաթոշակին: Կրթաթոշակը ՀՀ պետական բուհերի այն լավագույն ուսանողների համար է, որոնք ցուցաբերել են գերազանց առաջադիմություն, գիտական, մասնագիտական եւ հասարակական բարձր ակտիվություն: Գիտեմբերի սկզբին Համահայկական երիտասարդական հիմնադրամի հայտարարած մրցույթին մասնակցել է 675 ուսանող: Համահայկական երիտասարդական հիմնադրամի նախագահ **Արթուր Պողոսյանը** երեկ հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ ասաց, որ նախնական մոնիտորինգի հիման վրա ուսանողների առավել մեծ ակտիվություն էին նախատեսում: Միջին հաշվով մեկ կրթաթոշակի համար եղել է 5-ից ավելի դիմում, մեկ հայտի համար ամենից մեծ մրցույթը եղել է Երեւանի պետական տնտեսագիտական ինստիտուտում, ամենափոքրը՝ Վազգեն Սարգսյանի անվան ռազմական ինստիտուտում: Մարզերից մրցույթին մասնակցել են Վանաձորի եւ Գյումրու մանկավարժական ինստիտուտները, որոնց հատկացվել է 5 տեղ: Արթուր Պողոսյանն ասաց, որ գուցե մարզերին պետք է առավել մեծ ուշադրություն դարձնել, սակայն, ըստ կանոնադրության, յուրաքանչյուր բուհին հատկացված տեղերը որոշվում են բուհի ուսանողների թվով:

Գնահատումը կատարվել է կրկնակի ստուգման սկզբունքով, գնահատման ճակատագրությամբ են ընտրվել, ինչը հնարավորինս օբյեկտիվություն է ապահովել: Նոյեմբերի 17-ին՝ Ուսանողների միջազգային օրը տեղի կունենա կրթաթոշակի շնորհանդեսը:

Ռ. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենյակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայություն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նյութերի ամբողջական թե մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ առանց խմբագրության գրավոր համաձայնության խստիվ արգելվում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրէնքի
Նյութերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Անցուդարձ

Կազմակերպիչները ներսո՞ւմ են, թե՞ դրսում

Թող ժողովուրդը դատի

Ինչպես եւ ենթադրվում էր, այս շաբաթ խորհրդարանական ճեպազրույցների թեմատիկ պատկերը բազմազան էր՝ «Արմենտել»-կառավարություն գործարք, Ազգային անվտանգության ծառայության պետ Կարլոս Պետրոսյանի հրաժարական, Հոկտեմբերի 27-ի անջատված մասի կարճում, բյուջեի նախագծի քննարկումներ, ԱԺ կանոնակարգի այլընտրանքային նախագիծ եւ այլն:

ՀՀ գլխավոր դատախազության որոշումը Հոկտեմբերի 27-ի գործից անջատված մասը կարճելու մասին տարաբնույթ մեկնաբանությունների արժանացավ: Այս առթիվ խուսափողական պատասխան տալով, ՄԱԿ խմբակցության ղեկավար Գուրգեն Արսենյանը ասաց. «ՀՀ-170 մլն դոլարի վնաս»: Դա անցյալում, իսկ ներկա պահին նրա պատճառով 3 հզ գործազուրկների, ինտերնետային սակագների բարձրացման սպառնալիքներն են հայ հասարակության առաջ:

Երկրորդ հայտարարության բովանդակությունն ամբողջությամբ Հոկտեմբերի 27-ի գործի անջատված մասի կարճման դատապարտումն էր: «Գործի կարճումով իրականացվեց ահաբեկչության հաջորդ օրն իսկ Ռ. Քոչարյանի կողմից տրված հրահանգը՝ ոճրագործների թիկունքում չփնտրել կազմակերպիչներ... Իրականում 27-ի գործից արհեստականորեն անջատված մասը օգտագործվեց որպես միջոց տուժողների ներկայացուցիչների գործունեությունը դատարանում սահմանափակելու համար եւ հանցագործության կարեւոր հանգամանքները պարզելու մեջ», նշված է հայտարարության մեջ:

Խմբակցության քարտուղար Վիկտոր Դալլաքյանը պատմեց, որ ԱԺ դահլիճում գտնվող պատգամավորներից ինքը միակն է եղել, որ 40 րոպե զրուցել է ահաբեկիչ Վռամ Գալստյանի հետ: Այդ մասին նա ցուցմունքներ է տվել նաեւ դատարանում 2000 թ. մայիսին: Վռամ Գալստյանը նրան ասել է, որ «դրսում մարդիկ կան, որ կան ուժեր, որոնք իրենց աջակցում են, որ նախապես ամեն ինչ կազմակերպված է եղել»: Հոկտեմբերի 27-ից մի քանի օր հետո ԱԺ-ում հանդիպում է եղել Ռ. Քոչարյանի հետ, որի ժամանակ նախագահը 80 պատգամավորների ներկայությամբ հայտարարել է, որ այդ 5-ն են ոճրագործության հեղինակները: Այսինքն, Վ. Դալլաքյանի վերլուծությամբ, կազմակերպիչներ չլինելու մասին պատվերը տրվել է հենց այդ ժամանակ:

Հայացքը բռնելով՝ դահլիճից «տեսանելի» ներս ու դուրս անելու տեխնոլոգիան ըստ ՄԱԿ-ի

2 օր առաջ ՄԱԿ-ը շրջանառության մեջ դրեց ԱԺ կանոնակարգի փոփոխությունների վերաբերյալ օրենքի նախագծի իր այլընտրանքային տարբերակը: Հետաքրքրական առաջարկներ է առաջարկում ՄԱԿ-ը, որոնք նա ներկայացրեց ճեպազրույցների ժամանակ: Իր ներկայացրած նախագիծը հիմնված է պրոֆեսիոնալիզմի գաղափարի վրա: Ըստ որում, պրոֆեսիոնալիզմն ըստ ՄԱԿ-ի նշանակելու է շաբաթը 2 անգամ խորհրդարանական նիստերի անցկացում՝ ժամը 12-ից 6-ն ընկած ժամանակում, ճշտական հանձնաժողովները եւ շաբաթը 1 անգամ նիստեր պիտի գումարեն, իսկ ԱԺ-ն պատգամավորի օրենսդրական նախաձեռնությունը օրակարգի մեջ չմտցնելու իրավասություն չպետք է ունենա, «քանի որ օրենք գրելը պատգամավորի սահմանադրական իրավունքն է»: Բայց ամենաուշագրավը ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչ Գրիգոր Ղոնջեյանի այն դիտողությունն էր, թե պատգամավորներին արգելվելու է նիստի ընթացքում ներս ու դուրս անելը: Որպեսզի դուրս գալու թույլտվություն ստանան, նրանք պիտի կարողանան բռնել նիստը նախագահողի հայացքը եւ հասկացնել տան նրան այդ մասին: «Մեծ Բրիտանիայում պատգամավորը դուրս գալու մասին խոսնակին հասկացնում է խոնարհումով, բայց դե դա մեր խաղաղական կուլտուրային չի սազում»:

ԱԺ աշխատանքների ոճի ու սկզբունքների վերանայմանը կողմ է նաեւ ՀՅԴ-ն: Քանի որ մայր օրենքների փաթեթը հիմնականում ընդունվել է, արդ խորհրդարանական գործունեության համար միանգամայն նոր փուլ է սկսվելու՝ աշխատանքներ հանձնաժողովներում, որոնք «իրապես գործող աշխատանքային մարմինների պիտի վերածվեն»: Բոլոր դեպքերում, ՄԱԿ-ի նման դաշնակցությունը եւս ընդունում է պրոֆեսիոնալ խորհրդարանի գաղափարը:

Հանրապետական խմբակցության ղեկավար Գալուստ Սահակյանի «կասկածները հոկտեմբերի 27-ի կազմակերպիչների գոյության մասին փարատված չեն»: Այնուամենայնիվ, դեռ դատավարության երկրորդ փուլում նա համոզված էր, որ կազմակերպիչները չեն բացահայտվի, եւ որ նրանց պետք է որոնել երկրի սահմաններից դուրս: «Բայց դրա համար անհրաժեշտ են շատ ուժեղ գործիքներ, որ շատ դեպքերում հզոր պետություններն էլ չեն կարող ունենալ: Քենեդու սպանությունը մինչ օրս բացահայտված չէ»:

ՀՅԴ խմբակցության ղեկավար Լեւոն Մկրտչյանը կազմակերպիչների հարցում համակարծիք է Գալուստ Սահակյանի հետ. «Իմ անձնական տպավորությամբ՝ հայ իրականության մեջ չէր կարող լինել որեւէ ուժ, որն ի վիճակի լիներ նման խորությամբ հարված հասցնելու մեր պետականությանը»: Բայց նրա տպավորությունները դատաքննության ընթացքում որեւէ կերպ չեն հաստատվել:

ԱԺ ճեպազրույցների ընթացքում «Արդարություն» խմբակցությունը հանդես եկավ 2 հայտարարություններով: Առաջինը վերաբերում էր Արմենտելյան գործարքին, որի կողմից «պարտավորությունները չկատարելու հետեւանքով ՀՀ-ն կրել է շուրջ

ՕԵ-ն դեմ է գիշերային մրցույթներին

ՕԵ խմբակցության ղեկավար Սամվել Բալասանյանը, անդրադառնալով «Ղարաբաղտելեկոմի» հայտնությանը հայկական կապի ասպարեզում, ասաց. «Մենք բացասաբար ենք վերաբերվում, որ այդ մրցույթը տեղի ունեցավ գիշերը, մեզ համար ուղղակի զարմանալի էր, որովհետեւ մենք միշտ կողմ ենք թափանցիկությանը, մենք ուղղակի լավ չենք նայում այդ փաստին»: Ավելի հստակ ՕԵ-ն իր խոսքը կասի «Արմենտելի» հետ հաշտության պայմանագրի ստորագրումից հետո:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Նշվում է մայր արխիվի հիմնադրության 80-ամյակը

Հայաստանի Կենտգործկոմի նախագահության 1923 թ. սեպտեմբերի 29-ի նիստում որոշվեց խորհրդային Հայաստանում հիմնել պետական արխիվ: Փաստաթղթերի որոշակի խմբաքանակ ապահովելուց եւ կազմակերպչական հարցեր լուծելուց հետո, պետական արխիվն սկսեց գործել 1924 թ. հոկտեմբերի 1-ից: Նկուղային հարկում ծվարած այդ հիմնարկն այսօր դարձել է հայությանն առնչված փաստաթղթերի մեծագույն հավաքավայրը ողջ աշխարհում:

Երեկ կեսօրին Հայաստանի ազգային արխիվի հիմնական մասնաշենքում սկսվեցին մայր արխիվի հիմնադրման 80-ամյակի միջոցառումները: Բացման խոսքով հանդես եկավ ՀԱԱ-ի տնօրեն, պատմագիտության դոկտոր, արխիվային գործում երկար տարիների վաստակ ունեցող Ամատունի Վիրաբյանը: Ուրիշ ելույթներից հետո նրբանցքում բացվեցին արխիվային գործի ղեկավարների ու երախտավորների լուսանկարների ցուցասրահակները: Այնուհետեւ կայացավ արխիվի գլխավոր ընթերցասրահի անվանակոչման արարողությունը: Ընթերցասրահին այսուհետեւ կկոչվի երկրի 1963–1985 թթ. ի. Հայաստանի մայր արխիվի տնօրեն, պատմագիտության դոկտոր, արժանահիշատակ Աշոտ Հարությունյանի անունով:

Օրվա երրորդ միջոցառումն արխիվային գործին նվիրված փաստաթղթերի եւ առնչակից նյութերի ցուցահանդեսն էր: Ցուցանմուշների շարքում էին 18-րդ դարից պահպանված արխիվային հազվագյուտ փաստաթղթեր (կոնդակներ, հրովարտակներ, դիմումագրեր): Արխիվները սպասարկող նվիրյալ «քրմերին» շնորհակալություն հայտնեցին ու նրանց շնորհավորեցին ՀՀ մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի փոխնախարար Կարինե Խոդիկյանը, Ամատունի Վիրաբյանը, Արցախի գործընկերները, վաստակավոր արխիվային աշխատողներ եւ բարեկամներ:

Մայր արխիվի 80-ամյակի միջոցառումներն այսօր կշարունակվեն կամերային երաժշտության տանը, ժամը 14.00-ին:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Սբ. Երրորդություն եկեղեցու ճարտարապետը Բաղդիկ Արզումանյանն է

Մեր թերթի նոյեմբերի 10-ի համարում, Երեւանի Սբ. Երրորդություն եկեղեցու խաչերի օծման արարողությանը նվիրված նյութում, նույն եկեղեցու ճարտարապետի անունը սխալ էինք ներկայացրել, որի համար խնդրում ենք ընթերցողների ներողամտությունը: Եկեղեցու ճարտարապետը հանգուցյալ Բաղդիկ Արզումանյանն է, որ միաժամանակ հեղինակ է բազմաթիվ այլ եկեղեցիների, ինչպես Նոր Նորքի Սբ. Սարգիս, Գյումրու Սբ. Հակոբ, Սպիտակի Սբ. Հարություն, Օշականի Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցիների: Նաեւ աշխարհիկ ու հոգեւոր այլ շինությունների կողքին վաստակավոր ճարտարապետը կառուցել է Մայր աթոռի Ալեք եւ Մարի Մանուկյան գանձատունը, ինչպես նաեւ այնտեղ գտնվող ոսկյա Մեծ խաչը եւ Մեծ այբուբենը:

Հարուցվել են քրեական գործեր Ստեփանավանի ոճրագործների դեմ

1-ին էջից

Գյուղացիներն են հիմնականում կտրում, բնականաբար, նաեւ գնորդներ կան, որոնք կարողանում են հեշտ ճանապարհներով անցկացնել եւ որեւէ խնդիր չունենալ: Իհարկե, հասնում են իբրեւ շինափայտ՝ վառարանի համար: Մեր նախաձեռնությամբ քրեական գործեր են հարուցվել, դատական գործերը Ստեփանավանի տարածաշրջանի դատախազությունում են, մի 5-6 օր առաջ անտառտնտեսության տնօրենը եւ ավագ անտառապետը անտառում պահված փայտանյութի տեղափոխումն են կասեցրել: Հիմնականում գիշերներն են հասնում:

- Գյուղացիներն ասում էին, որ ցերեկն էլ են հասնում:

- Սեյսմիկ կայան կա այդ տարածքում, քրեական գործ է հարուցվել այդ կայանի պահակի եւ նրա տղայի դեմ: Գյուլագարակի կողմից, ճանապարհի վրա «Հեքիաթ» ռեստորանի կողքից մուտք կա դեպի սեյսմիկ կայան եւ դեպի անտառ: Պահակն ու որդին փակել են սեյսմիկ կայանի դարպասները, մեքենաները հանգիստ մի կողմից մտել, մյուսով դուրս են եկել: Այսինքն, պահակի ու նրա որդու հովանավորությամբ են այստեղ ապօրինի հատումներ կատարվել:

Հատումների հեղինակը հիմնականում Գյուլագարակ գյուղի բնակիչներն են: Բռնել են նաեւ մի սղոցարանի տիրոջ, որը նույնպես տեղացի է: Մեր ուժերով, անտառտնտեսության տնօրենի, ավագ անտառապետի, տեղի անտառապետի հետ, ոստիկանության մասնակցությամբ օր ու գիշեր հսկողություն է սահմանված Ստեփանավանի անտառների շուրջը:

- Անցած տարի էլ քրեական գործեր հարուցվեցին, բայց ոչ մի արդյունք չեղավ:

- Մենք մինչեւ վերջ հետամուտ ենք լինելու: Հիմա նախարարն անընդհատ կապի մեջ է գլխավոր դատախազի հետ, որպեսզի այդ գործերը չփակվեն: Այստեղ նաեւ այլ, իրավական խնդիր կա: Ամեն դեպք չէ, որի առթիվ քրեական գործ է հարուցվում: Գործը հարուցվում է փաստի՝ այսինքն, բռնված փայտանյութի հիման վրա: Եթե դրա արժեքը չի անցնում 200 հզ. դրամից, ասենք սայլով կամ մոտոցիկլետով փայտ են տանում, դա դիտվում է իբրեւ վարչական իրավախախտում, տուգանում են 50 հզ. դրամ, եւ ավարտվում է ամեն ինչ: Չնայած քրեական գործեր այսօր շատ կան՝ եւ Լոռու մարզի, եւ գլխավոր դատախազությունում՝ նաեւ անցած տարվա հատումների համար:

- Դուք ասում եք, որ անտառտնտեսության տնօրենն ու անտառապետն էլ այսօր մասնակցում են անտառի հսկման աշխատանքներին, բայց այդպիսի ծավալների թալան հնարավոր չէր առանց նրանց գիտության:

- Ես համոզված եմ, որ հատումների մի զգալի մասը եղել է նաեւ նրանց գիտությամբ՝ անտառապահի, անտառապետի: 5 օր առաջ անտառտնտեսության տնօրեն Հրաչ Չիբուխչյանը խիստ նկատողություն է ստացել:

- Գյուղացիները իբրեւ անտառահատումների հեղինակ նշում էին նաեւ մի գեներալի:

- Գեներալների անունները շատ են շրջափում, բայց պատասխանատու բան է խոսակցության մակարդակով, առանց փաստերի նման բան ասել:

- Ես ուզում եմ ասել, որ սեյսմիկ կայանի պահակին ու նրա որդուն բռնելով, այս հանցագործության գլխավոր մեղավորները դուրս են մնում:

- Պահակի, նրա որդու օգնությամբ, քննության միջոցով պիտի բացահայտվեն հիմնական մեղավորները: Մեր նպատակն այս գործերին ընթացք տալն է, մեղավորներին պատժելը: Բոլորը գիտեն, ով է կտրում, բայց անուն չեն տալիս: Գյուլագարակում կիսագողական մթնոլորտ է ստեղծվել, որ եթե մեկի անունը տան, նրա հացն են կտրում: Ճիշտը իրավական մարմինների միջոցով ճշմարտությանը հասնելն է:

- Կարո՞ղ ենք հրապարակել այն անձանց անունները, ում նկատմամբ քրեական գործեր են հարուցվել:

- Բոլորը տեղացիներ են՝ Դոխոյան Արամ, Պողոսյան Գառնիկ (նրա Զիլ 36 OO 649 համարանիշի մեքենան են բռնել), Սարգսյան Լյովա (ԿԱԶ 37, KN TL 836 համարանիշի մեքենայով), Ասրյան Գարիկ, Աղաջանյան Հայկազ (Ուրալ 338, LT 37 մեքենայով), Խաչատրյան Կարո, նրանց բոլորի գործերն այսօր գտնվում են ոստիկանությունում:

«Ավստրիական ավիաուղիներով» դեպի Վիեննա

«Ազգի» ընթերցողներին տեղեկացրել ենք, որ «Ավստրիական ավիաուղիները» իր նոր՝ շաբաթական 5-րդ չվերթն է բացել Երեւան-Վիեննա: Ահա այդ նոր չվերթով մեկնելու եւ Վիեննայի հարուստ ճարտարապետական կոթողները, 400 տարվա պատմություն ունեցող հայտնի լիպիցիանական ցեղատեսակի ձիերի վարժանքը դիտելու, Վիեննայի կենտրոնական գերեզմանատանը Բեթհովենի, Շուբերտի, հայր եւ որդի Շտրաուսների, Բրամսի, Մոցարտի եւ, իհարկե, մեծ հայասեր Ֆրանց Վերֆելի գերեզմաններին ծաղիկներ դնելու հնարավորությունը՝ ուղեւորությունն ու ծանոթացումը Վիեննայի հետ հայաստանյան վեց լրագրողներին ընձեռել էին «Ավստրիական ավիաուղիների» երեւանյան գրասենյակը, Վիեննայի միջազգային օդանավակայանը եւ տեղի ճամփորդական գրասենյակը: Իսկ լրագրողներին պատվավոր հյուրերի համար նախատեսված «Մոցարտի» անվան սրահում ընդունեց ու բացատրություններ տվեց Վիեննայի օդանավակայանի հասարակայնության հետ կապերի փոխնախագահ Հանց Մայերը: Այցի մանրամասների եւ տպավորությունների մասին կարդացեք մեր առաջիկա համարներից մեկում:

Մ. Մ.

Դպրոցներում հոգեբանական խնդիրները «լուծվում են» առանց հոգեբանների

Հայաստանի մանկական հոգեբույժների եւ հոգեբանների ընկերության նախագահ Մարոմ Եղյանի ասելով, հոգեկան առողջության մասին մեր հասարակության գիտելիքները բավականին թույլ են, ավելին՝ անբավարար են: Բոլորը գիտեն, թե ինչ է պետք անել ֆիզիկապես առողջ լինելու համար, սակայն հոգեկան առողջության կարեւորությունը մնում է անտեսված: Իրենց կյանքում հոգեկան ծանր պահեր ապրած մարդիկ ամաչում են, նույնիսկ խուսափում հոգեբանի դա իրականացնում են հատուկ մշակված հոգեբանական մեթոդներով: Աշակերտների, ուսուցիչների եւ ծնողների գիտելիքները հատուկ թեստերի միջոցով ստուգելուց հետո, նրանց հետ կտարվի համապատասխան աշխատանք: «Պատանեկան հասակում առաջանում են սեռական տարբեր խնդիրներ, արտաքին տեսքի, տգեղության հետ կապված տրամադրության անկումներ եւ այլն: Վիճակագրությունը ցույց է տալիս, որ գրեթե բոլոր երկրներում 100 երեխայից նվազագույնը 7-ը կարիք ունի հոգեկան առողջության մասնագետի», ասում է տրն Եղյանը, հավելելով, որ առողջապահության նախարարության ցուցակները չեն համապատասխանում իրականությանը, որովհետեւ հիմնված են միայն բուժօգնության դիմածների թվի վրա:

Որ դպրոցական տարիքի երեխաների հոգեբանական խնդիրները դուրս են ուշադրությունից, բնավ նորություն չէ, ասվածը հաստատելու համար բավական է նշել, որ այսօր հոգեբաններ ունեն Հայաստանի մի քանի դպրոցներ միայն:

«Ազգի» հարցին, թե մայրաքաղաքի հատկապես կենտրոնական դպրոցների միջին դասարաններում 40-45 աշակերտի հետ աշխատող ուսուցիչը ինչպես կարող է առանց հոգեբանի լուծել աշակերտների հետ ունեցած հոգեբանական ամենօրյա բարդ խնդիրները, տրն Եղյանը պատասխանեց, որ դա լրացուցիչ դժվարություն է ուսուցչի համար, քանի որ աշակերտների թվի ավելացման հետ, բնականաբար, շատանում են առանձնահատուկ վերաբերմունքի կարիք ունեցողները:

«Դպրոցներում երբեմն այնպիսի հոգեբանական երեւույթներ են տեղի ունենում, որ ուսուցիչը միայնակ ուղղակի չի կարող գլուխ հանել: Օրինակ, դպրոցական մի աղջիկ սիրահարվել էր իր ուսուցչուհուն՝ իրեն տղամարդ պատկերացնելով, ինչը դպրոցում որակվել էր որպես ընդունելի երեւույթ: Պատկերացնո՞ւմ եք, թե այդ երեխան ու նրա ծնողները ինչ ծանր խորհրդատվությունից, զերադասելով նյարդաբանին այցելել, քանի որ վերջիններս վստահեցնում են, որ «բոլոր հիվանդությունները կապված են նյարդերի հետ»:

Երեխաների հոգեկան տրոբլեմները արտահայտվում են վախի, տրամադրության անկման ձեւերով, որոնք ծնողները հաճախ այլ կերպ են մեկնաբանում, դրանք հիմնականում կապելով վարքի ու դրվածության հետ: Հոգեկան առողջության մասին ծնողներին իրազեկելու համար ծնողներին բաժանվել են տեղեկատվական թերթիկներ, ռադիոյով պարբերաբար տրվում են հաղորդումներ պատանեկան հոգեկան առողջության մասին, նկարահանվել են մի քանի տեսաֆիլմեր:

Ամենագլխավոր օղակի՝ դպրոցների հետ աշխատանքը նախատեսվում է սկսել առաջիկայում, հոգեկան առողջության խնդիրներով զբաղվող մի քանի միջազգային կազմակերպությունների հետ, որոնք րանքի ու նվաստացման են ենթարկվել:

Պատահում է, որ ցրված երեխային ուսուցիչը առաջարկում է տեղափոխել օժանդակ դպրոց, որովհետեւ դժվար է ընկալում: Տրամադրության անկում ունեցող, ինքնամփոփ, դասերին ակտիվորեն մասնակցելու ցանկություն չունեցող երեխաները նույնպես խնդիրներ ունեն ուսուցիչների հետ», նշում է նա:

Դպրոցների համար նախատեսված նոր ծրագիրն, իհարկե, իրազեկման առումով դրական նշանակություն կունենա, բայց չմոռանանք, որ ծրագրում հնարավոր չէ ընդգրկել Հայաստանի բոլոր դպրոցները, հետեւաբար այս խնդիրը դեռ երկար կմնա հոգածությունից դուրս, դառնալով դպրոցահասակ շատ երեխաների ճակատագրերի խեղման հիմնավոր պատճառ:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Բժիշկ, մարդ, հայորդի

Երկու տասնամյակից ավելի Հրազդանի շրջանային կենտրոնական հիվանդանոցում որպես առաջին կարգի վիրաբույժ է աշխատում ծագումով ախալքալաքցի մի հայորդի՝ Էդվարդ Մանուկի Մելիքյանը: Իր գործին ու մասնագիտությանը ֆանատիկորեն նվիրված մարդ, որն ապրում ու շնչում է միայն իր աշխարհով՝ վկան գրպանի իր ժամացույցը, որի ոչ թե տերը, այլ հլու կամակատարն է նա: Վերջերս, այն էլ պատահաբար, նա վիրահատել, ավելի ճիշտ՝ կյանք է պարգեւել իր մոտ ու մտերավոր մի ընկերուհու՝ գուսանական մեր երբեմնի համույթի երգչուհի տիկին Մարոյին... որի լեղապարկում հայտնված ծվաչափ քարը ոչ միայն սպառնում, այլեւ մահվան դուռն էր հասցրել նրան: Ինքն էլ ոչ միայն վախկոտ ու կասկածամիտ, այլեւ մահվան մտքի հետ հաշտված եւ բացարձակապես անհույս այցելում է ոչ թե մայրաքաղաքի, այլ Հրազդանի քաղաքային վիրաբուժարան՝ հաշտված այնտեղից այլեւ չվերադառնալու մտքի հետ:

Մերձենում է սարսափելի ժամը: Վիրահատությունը տեւում է երեք ժամից ավելի, եւ, ոչ միայն Աստծո կամեցողությամբ, այլեւ Էդվարդի վարպետությամբ ավարտվում է հաջողությամբ:

Ասել է, թե Մարոն հրաշքով փրկվում է: Եվ վիրաբույժն այս կերպ դառնում է ոչ միայն Մարոյի եւ նրա մերձավորների կուռքը, որին, ի դեպ, ինքս էլ չէի տեսել եւ փափագում էի գեթ տեսնել ի մոտո: Եվ որոշեցի ինքս էլ փրկչին հանդիպել:

Երբ արդեն Մարոյենց տանն եմ, Մարոն էլ անկողնում պառկած սպասում է փրկչի հերթական այցին, դուռը բացվում է եւ հայտնվում է մի 40-45 տարեկան, միջահասակ, թիկնեղ, փոքր-ինչ շիկավուն ասեմ, թե դեղնականաչ աչքերով մեկը: Դժվար չէր կռահել, որ եկողը հենց ինքը՝ Մարոյի փրկիչն է: Հաճակ ուշադրությամբ հետեւում եմ:

Բժիշկը մոտենում է Մարոյին, շոշափում է վերքը եւ շշնջում՝ ամեն ինչ նորմալ է, եւ հրաժեշտի նման էլ ձեռքը հեռվից մեկնում ինձ՝ կռահելով հավանաբար իմ ով լինելը: Ճիշտ իմ «մասաբ»-ի, ինձնից էլ բեքար մեկը, բայց ոչ թե... վերինախտեցի կամ բայչարոխցի, այլ իմ այնքան պաշտելի ախալքալաքցի, ասել է թե՝ «Իմ Ջիվանու» հայրենակիցը: Եվ մենք իսկույն էլ վեր ենք ածվում վաղուցվա ծանոթների, նույնիսկ մտերիմների: Եվ, ինչպես նման դեպքում է պատահում, մտերմության առհավատչյան դարձավ խորովածի սեղանը...

...Եվ ալափարսյան իմ ամառանոց եկան երեք ընկերներով, որոնցից մեկն իմ երկրացի, ոչ այնքան՝ ջրաբերցի, որքան ոնդամալցի՝ մի պարթեւ եւ ույտրաժամանակակից հայորդի, Հրազդանի թեթեւ արդյունաբերության «Իլդարունի» կոչված փակ բաժնետիրական ընկերության տնօրեն՝ թիկնեղ, ժպտադեմ Հենրիկ Ալեքսանյանը, իսկ մյուսն իր եւ մեր ամենքի ոչ միայն սիրելի, այլեւ պաշտելի, այժմյան էլ մեր թիվ մեկ արձակագիրը՝ իմ այնքան բաղձալի գրչեղբայր Լեւոն Խեչոյանը՝ իր հմայիչ աչք-ունքով ու համեստագույն պահվածքով:

...Հիրավի, երջանիկ ու անմոռաց հանդիպում, որ երբեք չի ջնջվի մեր բոլորի հիշողությունից՝ բոլոր-բոլոր առումներով:

Ցինեեր անվանի բժիշկը, մարդն ու հայորդին, ոչ այս ամենը տեղի կունենար եւ ոչ էլ այս տողերը կգրվեին:

Մնում է ոչ թե շնորհակալություն հայտնել, այլ խոնարհվել մեր օրերի հմուտ, այնքան ոչ թե անսովոր, այլ արտասովոր հայորդուն եւ իր գործընկեր բժիշկներից մինչեւ բուժքույրեր Արեգնազին ու Ջուլիետին, որոնց էլ եթե չհիշենք Մարոյի ձեռից չենք ազատվի...

ՍԱՄՎԵԼ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Հոգեւոր կողմնորոշում ծնողի կամեցողությա՞մբ

13-ամյա մի պատանու հետ իմ այս զրույցը միանգամայն պատահական ստացվեց, երբ նա ընկերոջ տանից զանգահարեց ծնողներին եւ հարցրեց ինչ-որ մարդկանց մասին, թե եկե՞լ են արդյոք եւ որքա՞ն կմնան: Կռահելով, հարցրի, թե ի՞նչ են անում նրանք եւ ինչո՞ւ են հավաքվում:

- Յաչեյկան տնային խմբակ է, մեր եկեղեցու հավատացյալներից ովքեր ուզում են, կիրակի օրերը հավաքվում են իրենցից մեկի տանը: Այդ խմբերը լիդերներ ունեն: Սկզբից աղոթք ենք անում, հետո ամեն մեկն իր այդ օրվա ցանկության մասին է պատմում: Խմբի անդամները նրա համար միասին աղոթում են, լիդերը ձեռքը դնում է նրա գլխին: Հետո բոլորն աղոթում են սուրբ հոգով:

- Ի՞նչ բան է դա:

- Տարբեր լեզուներով աղոթում են (խոսքը մեզ ծանոթ որեւէ լեզվի մասին չէ- Մ. Բ.):

- **Իսկ ի՞նչ եք Աստծուց խնդրում, դու ի՞նչ ես ուզում:**

- Տարբեր բաներ, առողջություն, հաջողություն, փող, ես իմ դասերի համար եմ խնդրում: Հետո զոհաբերություն ենք անում ով որքան ուզում է՝ դրամ է տալիս՝ 100, 200, 300 դրամ, ով չունի, չի տալիս: Հետո աշխատավարձից կամ նվիրատվությունից տասնորդ են տալիս:

- **Իսկ դա ի՞նչ բան է:**

- Մաման, օրինակ, 30.000 դրամ աշխատավարձ է ստանում, 10 տոկոսը տալիս է Աստծուն, կամ մեզ 100 դոլար նվիրեցին, 10 տոկոսը տվեցինք եկեղեցուն:

- **Իսկ դա օգնո՞ւմ է ձեզ:**

- Հա, ես մի անգամ խնդրում էի, որ հեծանիվ ունենամ, ինձ փող տվեցին, ես էլ էդ փողից 1000 դրամ տվեցի եկեղեցուն: Մի ուրիշ անգամ 200 դրամ զոհաբերեցինք, մյուս օրը պապան 400 դոլար աշխատեց, ու մինչեւ հիմա մեր գործերը լավ են:

- **Էլ ի՞նչ եք անում:**

- Աստվածաշնչից կարդում ենք այն բաների մասին, ինչի համար այդ օրն աղոթում ենք:

- **Վերջերս ինչի՞ համար եք աղոթել:**

- Ասենք, տեռորիզմի դեմ, հիվանդ մարդկանց համար:

- **Դու մի՞շտ ես գնում:**

- Երբ ուզում, գնում եմ, երբ չեմ ուզում՝ չեմ գնում:

- **Իսկ ինչո՞ւ քո ցանկությունների համար մեր հայկական եկեղեցիներում չես աղոթում:**

- Եսի՞մ: Բայց որ գնամ մեր եկեղեցի, այնտեղ Աստծո մասին չեն խոսում:

- **Չէ, ինչո՞ւ այնտեղ էլ կիրակնօրյա աստվածաշնչյան ընթերցումներ կան, այնտեղ էլ աղոթում են ու Աստծուց խնդրում իրենց ուզածը, այնտեղ էլ զոհաբերության արկղ կա եւ հավատացյալները դրամ են գցում:**

- Չգիտեմ, չեմ գնում եկեղեցի, մամային հարցրու:

- **Բայց ինչո՞ւ եք տանը հավաքվում, դուք ուրիշ հավաքատեղի չունե՞ք:**

- Ունեինք, երիտասարդական պալատում ամեն կիրակի շատ մարդիկ էին գալիս՝ 2000-3000 հավատացյալ: Հիմա, որ «Եհովայի վկաները» գրանցվել են, իրենք վերցրել են ու կիրակի օրերը նրանք են այնտեղ հավաքվում: Վատ մարդիկ են, չէ՞, «Եհովայի վկաների» եկեղեցի գնում:

- **Չգիտեմ, իրենք էլ մեզ են վատ համարում...**

Մեզ հյուրընկալողից հարցրի, թե կրոնական ինչ համայնքի մասին է խոսքը: Պատասխանեց, թե «Կյանքի խոսք» է կոչվում: Կրոնական այդ կազմակերպությունը վաղուց գրանցված է, ունի հազարավոր հետեւորդներ, կանոնավոր հավաքներ, թերթ, եկեղեցի, դպրոց եւ այլն:

Սա զրույց էր մի երեխայի հետ, որը դեռեւս քրիստոնեական գիտակցություն, բնականաբար, իր մեջ զարգացրած չէր կարող լինել: Առայժմ նա կլանում է այն, ինչ լսում է ու ձեւավորում իր մեջ քրիստոնեական զգացումներ ու ապրումներ ըստ այդ «յաչեյկաների» հավաքների. հարց է ծագում՝ ինչո՞ւ ենք մենք այսպես հեռանում մեր եկեղեցուց ու «եկեղեցի» հիմնում որեւէ մեկի տանը, մեր երեխաներին մեծացնելով օտարածին, տարօրինակ մթնոլորտում: Արդյոք ծնողն իրավունք ունի՞ երեխայի դեռեւս չձեւավորված ներաշխարհը, հոգեւոր ուղղվածությունն իր նախասիրությամբ տանելու:

Սա մի իրողություն է, որ խորհելու առիթ պիտի տա մեզ բոլորիս՝ ժողովուրդ, պետություն, եկեղեցի: Գուցե՞ Երեւանում ավելի շատ եկեղեցիների անհրաժեշտություն զգացվում է, Արաբկիր-Զեյթունի շրջակայքում, օրինակ, եկեղեցի չկա, իսկ բնակչությունը դրա կարիքը զգում է: Հոգեւոր պահանջ ունեցող հայ մարդու համար դա էլ մեր եկեղեցու հետ կապելու հանգամանք է:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Խորհրդավոր լռություն

Սփյուռքահայ գրող Արմեն Մելիքյանը 2002 թ. հոկտեմբերից «Կոնվերս բանկ» ՓԲԸ-ի հաճախորդն է եւ բազմիցս օգտվել է բանկի ծառայություններից: Անցյալ տարվա ապրիլ եւ մայիս ամիսներին պարոն Մելիքյանը դիմել էր բանկին՝ բողոքելով, որ իր բանկային փոխանցումը ստացել է ուշացումով, պահանջել է իր հաշվարկած գումարը՝ վնասների եւ ծախսված ժամանակի համար: Միաժամանակ սպառնացել է, որ իր պահանջը չբավարարելու դեպքում կդիմի տարբեր ատյանների, այդ թվում նաեւ զանգվածային լրատվության միջոցներին՝ բանկի վարկանիշին սպեր գցելու եւ իր հաշվարկած գումարները բանկից բռնագանձելու նպատակով:

Պարոն Մելիքյանին անցյալ տարվա հունիսի սկզբներին բանկը տվել է բացատրություններ՝ գրավոր եւ բանավոր, որ նա ԱՄՆ բանկից փոխանցված գումարները ստացել է «Կոնվերս բանկ» ՓԲԸ-ի հաշվարկային հաշվին մուտքագրվելուց հետո մեկ օրվա ընթացքում: Միաժամանակ, վերջինիս բացատրվել է, որ բանկերը, որպես կանոն, իրենց աշխատանքները կազմակերպում են այլ բանկերում ունեցած թղթակցային հաշիվների միջոցով, եւ նրանց կատարած գործողությունների համար բանկը պատասխանատվություն չի կրում: Բացի այդ, Ա. Մելիքյանից պահանջվել է ներկայացնել ԱՄՆ բանկից գումարի փոխանցումը հավաստող փաստաթղթի պատճենը՝ բանկի կողմից գումարի ուշացման պատճառը պարզաբանելու համար, սակայն նա այն մինչ օրս չի ներկայացրել:

Երկարատեւ լռությունից հետո, այս տարվա հունվար ամսին, ԱՄՆ քաղաքացի Արմեն Մելիքյանը, դիմելով ԶԼՄ-ներին, հարցազրույցում հրապարակայնորեն վարկաբեկել է բանկին՝ նշելով. «Կոնվերս բանկ»-ում հաշիվ էի բացել եւ արտասահմանից գումար փոխանցել, որը 2-3 օրից պետք է ստանայի: Սակայն գումարը ստացել եմ փոխանցելուց 45 օր հետո միայն՝ կորցնելով 3000 դոլար, չհաշված այդ գումարը ժամանակին ստանալու դեպքում սպասվող հնարավոր եկամուտները»:

Նման հրապարակային զրպարտանքներից հետո բանկը պարոն Մելիքյանի անպատասխանատու սպառնալիքները դիտելով որպես իր նկատմամբ նենգաշորթություն, բանկի հեղինակության դեմ անհիմն ոտնձգություն, այս տարվա փետրվարի 2-ին հայցադիմում է ներկայացրել Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարան: Բացի այդ, պարոն Մելիքյանի վարքագծի վերաբերյալ գրավոր տեղյակ է պահել նաեւ ՀՀ-ում ԱՄՆ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան պարոն Ջոն Օրդուեյին:

Բանկի հայցադիմումից հետո դատարանը ծանուցագիր է ուղարկել պարոն Մելիքյանին, սակայն առ այսօր վերջինս «համեստաբար» լռում է՝ խուսափելով ներկայանալ դատարան որպես պատասխանող կողմ:

Հուսով ենք, որ մեր իրավապահ մարմինները կգտնեն ներազդման լծակներ՝ պարոն Մելիքյանի «տարօրինակ» վարքագիծը մերկացնելու համար եւ անպատասխանատու զրպարտանքներն ըստ արժանավույն կդատապարտվեն օրենքով՝ ինչպես ընդունված է բոլոր քաղաքակիրթ երկրներում:

«ԿՈՆՎԵՐՍ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ
ՏՆՕՐԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր Հայաստանում քչերը գիտեն, որ Յասեր Արաֆաթը երկու անգամ՝ 1979 եւ 1980 թթ. կարճատեւ այցով եղել է Երեւանում, Մոսկվայից Բեյրութ ուղեւորվելու ժամանակ։ Երեւանի պետական համալսարանի միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետի դասախոս, արեւելագետ-թարգմանիչ Նուբար Չալըմյանը երկու դեպքում էլ ուղեկցել է Արաֆաթին որպես թարգմանիչ։ Ինչպես է վերհիշում Չալըմյանը Պաղեստինի ազատագրական կազմակերպության ղեկավարին։

շինարար է եւ շինարարի աչքերով է նայում գեղեցիկ քարերով շենքերին։ Մենք ասացինք, որ դա տուֆ քարն է, որտեղից ենք հանում, ինչ քար է, բոլոր մանրամասնություններով», հիշում է Չալըմյանը։

Փաստորեն, Երեւանում գտնվելու մի քանի ժամերին Արաֆաթը չի իջել «Չայկայից»։ Երեւանի տեսարժան վայրերին ծանոթացնելուց հետո վերադարձել է օդանավակայանի «դեպուտատական», որն այդ ժամանակ մի փոքր սրահ էր։ Այդ սենյակում Արաֆաթի համար ճոխ հայկական սեղան են բացել։

Արաֆաթին հյուրասիրում են «Հրազդան» հյուրանոցում։ Հայաստանի արտգործնախարար Ջոն Կիրակոսյանը կես ժամանոց կենաց է ասում, խոսում Հայ դատի մասին, որ հայ եւ պաղեստինցի ժողովուրդների ճակատագրերը նման են։ Պատասխան բաժակ է բարձրացնում Արաֆաթը։ Սեղանին եղել է նաեւ բաստուրմա։ Արաֆաթին հարցրել են, թե գիտի՞ ինչ է բաստուրման։ Պաղեստինի առաջնորդը պատասխանել է, որ ամբողջ արաբական աշխարհում բաստուրման հենց հայերն են պատրաստում։

Յասեր Արաֆաթը Խորհրդային Հայաստանում

Թարգմանիչ Նուբար Չալըմյանը վերհիշում է ՊԱԿ-ի առաջնորդի երկու՝ 1979 եւ 1980 թթ. կարճատեւ այցելությունները Երեւան

«1979 թ. էր, ինձ ասացին, որ պետք է ուղեկցեմ Յասեր Արաֆաթին։ Նրան դիմավորեցի օդանավի շարժասանդուղքի մոտ։ Մենք բոլորս գիտեինք, որ Արաֆաթը ՊԱԿ-ի ղեկավարն է, պայքարող է, մարտիկ։ Այդ ժամանակ նա երիտասարդ էր։ Առաջին բանը, որ ես նկատեցի, նրա տաբատի կողից շղթայով կախված ատրճանակն էր։ Նա կոկիկ, մաքուր, զինվորական համազգեստով էր», հիշում է Չալըմյանը։

Արաֆաթը Մոսկվայից Երեւանով ուղեւորվում էր Բեյրութ։ Երկու թիկնապահներն ամեն կերպ փորձել են տեղավորվել խորհրդային ժամանակների համար ամենաներկայացուցչական՝ «Չայկա» ավտոմեքենայում, առաջնորդի կողքին։ Երբ Արաֆաթին ասվել է, որ Հայաստանն անվտանգ երկիր է, վերջինս համաձայնել է մեքենայի մեջ մնալ առանց թիկնապահների։

«Ես թարգմանիչն էի։ Արաֆաթի հետ շրջում էին նաեւ Կենտկոմի արտասահմանյան երկրների բաժնի վարիչ Լեւոն Մանասերյանը, նրա տեղակալ Հենրիկ Լիլոյանը, ինչպես նաեւ արտգործնախարար Ջոն Կիրակոսյանը։ Ծրագիրն այսպիսին էր՝ Արաֆաթին ծանոթացնել Երեւանի տեսարժան վայրերին։ Ճանապարհին նկատեցի, որ Արաֆաթը շատ ուշադիր է նայում մեր շենքերին։ Պաղեստինի առաջնորդն ասաց, որ ինքը մասնագիտությամբ

«Ռամադանի օրերն էին։ Արաֆաթն անմիջապես ասաց, որ ծոմի մեջ է, իրավունք չունի ուտելու։ Մեր կողմից փորձեցին համոզել, որ ոչինչ, կարող է ուտել, Հայաստանում է։ Արաֆաթն ասաց, որ անհնար է, չի կարող ուտել։ Մերոնք՝ թե լավ, գոնե թող այդ երկու երիտասարդներն ուտեն։ Բնական է, որ թիկնապահները հրաժարվեցին մոտենալ սեղանին, քանի որ առաջնորդը չէր մոտենում», ասում է Չալըմյանը։

Ստեղծվել էր անբնական, անհարմար վիճակ։ «Պատկերացրեք, ձեր տունը մարդ ենք հրավիրել, իսկ նա չի ուտում։ Սեղանին ամեն ինչ կար. խորոված, կոնյակ, հայկական մրգեր։ Որոշվեց զամբյուղի մեջ ամեն ինչից քիչ-քիչ դնել՝ գաթաներ, կոնյակներ, մրգեր եւ նրա հետ ուղարկել»։

Երկրորդ անգամ Արաֆաթը Հայաստան է եկել 1980 թ., կրկին մի քանի ժամով, Մոսկվայից Բեյրութ ուղեւորվելիս։ Երկրորդ անգամ կրկին նրան թարգմանել է Չալըմյանը։ «Ես հստակ հիշում եմ, ներկայացուցչական պատվիրակություն էր, 11 հոգի, ՊԱԿ-ի ղեկավարությունն էր Արաֆաթի ղեկավարությամբ Մոսկվայում բանակցել Բրեժնեւի հետ։ Եթե չեմ սխալվում Խորհրդային Միությունը զենքի հերթական խմբաքանակն էր խոստացել տրամադրել պաղեստինցիներին՝ ընդդեմ Իսրայելի»։

Երկրորդ այցելության ժամանակ

«Երկրորդ այցելությունից հիշում եմ մի քանի ուշագրավ պահեր։ Որպես թարգմանիչ Արաֆաթին կրկին դիմավորեցի օդանավի շարժասանդուղքի մոտ։ Ռուս սահմանապահը Արաֆաթի թիկնապահին հարցրեց, թե ինչ է նրա պորտֆելի մեջ։ Թիկնապահը պատասխանեց, որ իրավունք չունի բացելու, բացատրեց, որ հրազեններ են, որոնք ավտոմատ գնդակոծում են», հիշում է Չալըմյանը։

Այն օդանավով, որով Երեւանից Բեյրութ էր թռչում Արաֆաթը, մի քանի տասնյակ սփյուռքահայ երեխաներ ճամբարն ավարտելուց հետո ուղեւորվում էին Լիբանան։ «Երբ ինքնաթիռը պատրաստվում էր թռիչքի, օդանավակայանի անվտանգության հարցերով պատասխանատու մոտեցավ, զեկուցեց մեր կողմի ղեկավարին, որ ինքնաթիռը պատրաստ է եւ արդեն 2–3 ժամ օդանավի մեջ են մի քանի տասնյակ ճամբարականները։ Այսպիսի հարց տվեց՝ հանկարծ մեր երեխաներին որեւէ մի բան չպատահի՞։ Պատկերացրեք, դեռ այն ժամանակ մարդիկ մտածում էին անվտանգության մասին», ասում է Չալըմյանը։

Յասեր Արաֆաթի Հայաստան առաջին այցելության մասին մամուլում ոչ մի տող չի գրվել։ Երկրորդ անգամ «Սովետական Հայաստան» թերթը շատ կարճ տեղեկություն է տվել, որ Արաֆաթը մեկ-երկու ժամով եղել է Երեւանում։

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Բուշն արդարադատության նախարարի պաշտոնն առաջարկում է իր հին ընկերոջը

ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը Սպիտակ տան իրավաբանական խորհրդատու Ալբերտո Գոնսալեսի թեկնածությունն է առաջադրել արդարադատության նախարարի թափուր պաշտոնում։ 49-ամյա Գոնսալեսը պետք է փոխարինի երեքշաբթի օրը հրաժարական տված 62-ամյա Ջոն Էշքրոֆթին։

BBC-ն նշում է, որ Գոնսալեսը ծնվել եւ մեծացել է Մեքսիկայից Տեխաս եկած աղքատ տարագիրների ընտանիքում։ Սովորել է Հարվարդի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում եւ նախագահ Բուշի հին ընկերն է դեռ այն ժամանակվանից, երբ նա Տեխասի նահանգապետն էր։

«Նրա սուր միտքը եւ առողջ դատողություններն օգնեցին հղկել մեր հակաահաբեկչական պատերազմի ռազմավարությունը», Գոնսալեսի մասին հայտարարել է Բուշը։ Գոնսալեսը, նախագահին շնորհակալություն է հայտնել իր թեկնածությունն առաջադրելու համար։ Մնում է, որ նրա թեկնածությունը հաստատվի Սենատում։

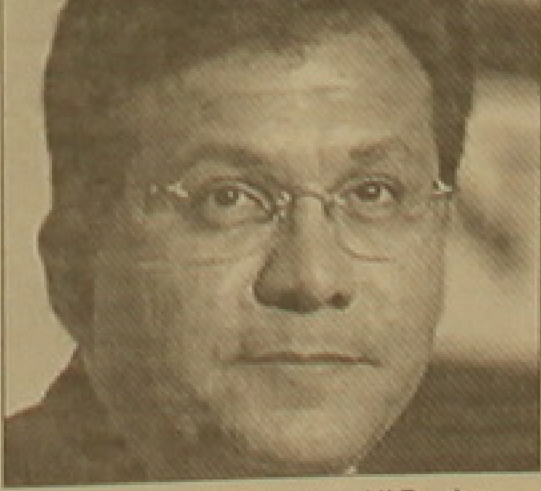

Ալբերտո Գոնսալեսը ԱՄՆ վարչակազմում ակտիվորեն մասնակցել է հակաահաբեկչական պայքարի շրջանակներում ձերբակալված անձանց հարցաքննության թույլատրելի մեթոդների շուրջը կայացած վիճաբանություններին։ BBC-ի թղթակիցը հիշեցնում է, որ անցյալում իրավապաշտպանների որոշ խմբեր Գոնսալեսին մեղադրել են նախագահ Բուշին նրա հասցեագրած այն գրության կապակցությամբ, որտեղ Ժնեւի միջազգագրերը բնութագրվում են «հնացած»։

Գրությունը հրապարակվել էր Բաղդադի «Աբու Ղրեյբ» բանտի կալանավորների կտտանքների ու ծանակումների փաստերի բացահայտումից հետո։ Այն ժամանակ Գոնսալեսը հայտարարել էր, թե մտադիր չէ հրաժարվել իր հայացքներից, թեեւ ինքը դեմ է խոշտանգումներին։

Ջոն Էշքրոֆթի հրաժարականը պայմանավորում են նրա առողջական խնդիրներով։ «Նյու Յորք թայմսը» հավելում է, որ նա իր պաշտոնավարման ընթացքում չկարողացավ աշխատանքային սերտ հարաբերություններ հաստատել Բուշի եւ նրա մերձավոր շրջապատի հետ։ Ամերիկյան մամուլը գրում է, որ Էշքրոֆթն ագարակ է ձեռք բերել Վիրջինիայի նահանգում։

Մեկնաբանների կարծիքով, Գոնսալեսի նշանակումը ցույց է տալիս, որ Բուշի նախագահական երկրորդ ժամկետի ընթացքում վարչակազմում տեղեր կզբաղեցնեն նրա մերձավորներն ու համախոհները։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԴԵՄՔ

Վախճանվեց պաղեստինցիների լեգենդար առաջնորդը

Արաֆաթի կենսագրությունը Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության պատմությունն էր

Երեկ Երեւանի ժամանակով 06:30-ին Փարիզի արվարձաններից Կլամարի զինվորական հիվանդանոցում վախճանվեց Պաղեստինի ինքնավարության 75-ամյա ղեկավար Յասեր Արաֆաթը։ Նա հիվանդանոց

էր տեղափոխվել դեռեւ հոկտեմբերի 29-ին եւ ֆրանսիացի բժիշկներին այդպես էլ չհաջողվեց ախտորոշել նրա հիվանդությունը։

Արաֆաթի մահվան լուրը Փարիզում պաշտոնապես հրապարակեց Իսրայելի հետ բանակցություններում պաղեստինյան պատվիրակության ղեկավար Սայեբ Էրեկաթը։ Նրան հաստատեց հիվանդանոցի գլխավոր բժիշկ Քրիստիան Էստրիպոն, ապա եւ Պաղեստինի ղեկավարությանը հղած ցավակցական ուղերձով Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը։

Շիրակի օրինակին հետեւեցին աշխարհի տարբեր երկրների ղեկավարները՝ սկսած Ռուսաստանից, վերջացրած Չինաստանով, ներառյալ ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը։ Այդ ղեկավարներից թերեւս կարելի է առանձնացնել ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշին, որը պաշտոնավարության 4 տարիների ընթացքում ոչ մի կերպ չէր համաձայնում ընդունել Արաֆաթին՝ համարելով նրան ահաբեկիչ։

Բուշի ցավակցական ուղերձը Պաղեստինի ժողովրդին վկայությունն է այն հարգանքի, որը նույնիսկ հակառակորդների շրջանում վայելում էր Արաֆաթը։ Դա պատահական չէ, այլ պայմանավորված է պաղեստինցիների ազատագրական պայքարին Արաֆաթի անձնուրաց նվիրումից բխող միջազգային անժխտելի հեղինակությամբ։

Յասեր Արաֆաթը դեռեւ կենդանի կյանքի օրոք լեգենդ է դարձել սեփական ժողովրդի համար։ Նրա կենսագրությունը Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության պատմությունն է նաեւ։ Արաֆաթն է խորհրդանշում պաղեստինյան դիմադրությունը, որքան էլ չկատարվի նրա կյանքի Պաղեստինի պետության կազմավորումը տեսնելու կամ զենքը ձեռքին զոհվելու երկու երազանքը։

Այն միջազգային ուժերը, որոնք խոչընդոտել էին Յասեր Արաֆաթի երազանքների կատարմանը, ամեն կերպ խոչընդոտեցին, որ նա Երուսաղեմում թաղվի։ Անկախ Արաֆաթի թաղման վայրի մասին այդ դավադիր որոշումից, ինչպես նաեւ Իսրայելում հրեաների անընդմեջ տոնախմբություններից, Արաֆաթն արդեն իր արժանի տեղն է զբաղեցրել պաղեստինցի ժողովրդի սրտում։

Հետեւաբար ամենեւին չեն կարող պատահական լինել Պաղեստինի տարածքում Արաֆաթի համար հայտարարված 40-օրյա սուգն ու նրա օգնականներից Թայիփ Աբդուռահիմի Ռամալլայում առաջնորդի մահը ողբացող պաղեստինցիներին արած հայտարարությունը. «Թեեւ նա առհավետ փակեց իր աչքերը, սակայն շարունակում է ապրել մեր սրտերում»։

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

Արաֆաթի մահով փակվում է պատմության մի ամբողջ էջ

1-ին էջից

Կահիրեից հետո, ինչպես ասվեց, Արաֆաթի դին տարվելու է Ռամալլա։ Այստեղ, «Ֆաթահ» շարժման ներկայացուցիչ Ազզամ ալ Ահմեդի խոսքերով, Արաֆաթը թաղվելու է ոչ թե փայտե, այլ քարե դագաղում։ Դա թույլ կտա ապագայում նրան վերաթաղել Երուսաղեմի Տաճարի լեռան վրա գտնվող Ալ Աքսա մզկիթում։ Իսրայելա-պաղեստինյան հաշտության բանակցություններում պաղեստինցիների պատվիրակության ղեկավար Սայեբ Էրեկաթը եւս հայտարարել է, որ Արաֆաթի վերջին հանգրվանը պետք է դառնա Ալ Աքսա մզկիթը։ «Վաղ թե ուշ կունենանք Պաղեստինի պետություն, եւ նախագահ Արաֆաթը կհանգչի Երուսաղեմում», շեշտել է Էրեկաթը Ֆրանսպրեսին տված հարցազրույցում։

Ֆրանսիացի բժիշկները չեն հրապարակել Արաֆաթի մահվան պատճառը։ Դա պաղեստինյան «Համաս» արմատական շարժման ղեկավարությանը հիմք է տվել հերթական անգամ հայտարարելու, թե իսրայելցիները թունավորել են պաղեստինցի առաջնորդին։ «Ալ Ջազիրա» հեռուստաընկերության եթերում «Համասի» քաղբյուրոյի ղեկավար Խալեդ Մեշալը երեկ Իսրայելին մեղադրեց Արաֆաթին թունավորած լինելու մեջ։

Բազմաթիվ պետությունների եւ միջազգային կազմակերպությունների ղեկավարներ ցավակցություն են հայտնել Յասեր Արաֆաթի մահվան կապակցությամբ։ ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության (ՊԱԿ) գործկոմի քարտուղար Մահմուդ Աբբասին եւ Պաղեստինյան ինքնավարության ղեկավարությանը հղած ուղերձում նշում է, որ Արաֆաթն իր կյանքը նվիրաբերել էր պաղեստինցիների արդար գործին, անկախ պետության ստեղծման պայքարին։

ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը հույս է հայտնել, որ ապագան խաղաղություն կբերի պաղեստինցիներին, որոնք կունենան անկախ, ժողովրդավարական եւ խաղաղասեր պետություն։

Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը Արաֆաթին անվանել է «անվեհեր մարդ, որը երբեք չէր հրաժարվում սկզբունքներից»։

ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը նշում է, որ Արաֆաթն ամբողջ աշխարհի մարդկանց ծանոթ սակավաթիվ ղեկավարներից էր։ Միայն Իսրայելի արդարադատության նախարար Յոսեֆ Լապիդն է հայտարարել, թե «աշխարհը չի գիտակցել, որ Պաղեստինում սկիզբ առած ահաբեկչությունը կտարածվի ամենուրեք»։

Վերջին օրերին շատ է խոսվում նաեւ ՊԱԿ-ի եւ Արաֆաթի բանկային հաշիվների մասին։ Մասնագետները նշում են, որ տարիներ շարունակ բարեգործական կազմակերպություններից, հարկերից կամ ձեռնարկչական գործունեությունից ՊԱԿ-ի ստացած հսկայական գումարները փոխանցվել են Արաֆաթի անձնական հաշիվներին։

ՄԱՀ-ի տվյալներով, 2000 թ.-ից Պաղեստինյան ինքնավարությունը տարեկան ստացել է մինչեւ 1 մլրդ դոլար օգնություն։ «Ֆորբս» հանդեսն անցյալ տարի Արաֆաթի անձնական կարողությունը գնահատեց 300 մլն դոլար։ Միայն նրան էր հայտնի, թե որտեղով է անցնում ՊԱԿ-ի եւ իր անձնական հաշիվների սահմանը։

Լուրեր են պտտվում, թե Արաֆաթի կնոջ եւ զինակիցների միջեւ ծագած վեճերը մասամբ պայմանավորված են պաղեստինցի առաջնորդի անձնական հաշիվներով։ Սակայն Հետազոտությունների եւ տեղեկատվության պաղեստինա-իսրայելական կենտրոնի տնօրեն Գերշոն Բասկինը գտնում է, որ Սուհա Արաֆաթի համար անմատչելի են թե՛ ՊԱԿ-ի եւ թե՛ նույնիսկ ամուսնու հաշիվները։

Եգիպտահայոց «երկու ոսկեդարերի» պատմությունը

19-րդ դարում եւ 20-րդի սկզբին յուրահատուկ բարգավաճում է ապրել Եգիպտոսի հայկական դարավոր գաղթօջախը: Այստեղ են ապրել ու ստեղծագործել հայ գրականության, մշակույթի, գործարարության բազմաթիվ երեւելիներ, այստեղ են հիմնվել մի քանի համահայկական կազմակերպություններ, ինչպես Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը, Համազգային կրթական ու մշակութային միությունը եւ այլն: Հակառակ մեր հայրենադարձության եւ վերջին 20-ամյակում Եգիպտոսի վայրիվերումներին, երկրի հայկական գաղթօջախն այսօր էլ կենսունակ է:

Գաղթօջախի պատմության մասին բազմաթիվ գրքեր են լույս տեսել: Այսուհանդերձ, Սոնա Զեյթլյանի՝ վերջերս լույս տեսած «Հայութեան ներդրումը վաղ միջնադարեան եւ արդի Եգիպտոսի պատմութեան մէջ» ուսումնասիրությունը նոր խոսք է այս մասին: Մեծադիր 192 էջ ծավալով գրքի հրատարակիչն է Սոնրեալի եգիպտահայերի միությունը: Հեղինակը գիրքը նվիրել է իր թոռանը՝ Գալ Սարգիս Զեյթլյանին:

Հեղինակը երբեմնի եգիպտահայ ու լիբանանահայ է, ներկայումս՝ կանադահայ: Երկար տասնամյակներ ծառայել է հայ դպրոցին: Նրա գրչին են պատկանում «Հայ կնոջ դերը հայ հեղափոխական շարժման մեջ» (1968, հրատարակվել է 1992 թ.), «Մուսա լեռան ժողովրդական հեքիաթներ» (1979) գրքերն ու «Արի արանց» խառագիր մատենաշարը:

Ներկայացվող հատորն սկսվում է բովանդակության ցանկով: Հաջորդում է հեղինակի «Մեկնակետ» ներածականը, որտեղ նա հիմնավորում է գրքի հեղինակման անհրաժեշտությունը եւ տալիս նրա աղբյուրագիտության համառոտ տեսությունը: Այնուհետեւ Ա. Քեռլերյանի (հավանաբար՝ հրատարակիչ միության ղեկավարն է) «Ներածականն» է, ապա հեղինակի՝ «Մուտքը»:

Կառուցվածքային առումով հատորը բաժանված է երկու մասի, յուրաքանչյուրը՝ վեցական գլուխներով: Ավարտին բերված են օգտագործված աղբյուրների ցանկերն ըստ երկու մասերի, ապա՝ հիշատակված անձնանունների ցանկը, հեղինակի համառոտ կենսագրությունը:

Առաջին մասը (էջ 19-59), հեղինակի բնորոշմամբ, նվիրված է եգիպտահայ «երկու ոսկեդարերից» առաջինին՝ 11-12-րդ դարերին, թեեւ հեղինակն առանձին գլուխներով անդրադարձել է նաեւ նախորդ եւ հաջորդ դարերին: Հատկապես շեշտը դրվել է Ֆաթիմյան Եգիպտոսի հայազգի զորավարների եւ վեզիրների գործունեության վրա:

Պատմագիտության տեսակետից ավելի արժեքավոր է գրքի երկրորդ մասը (էջ 61-176)՝ նվիրված «երկրորդ ոսկեդարին»՝ 19-20-րդ դարերին: Այս մասում, հենվելով հայերեն, արաբերեն, անգլերեն եւ ֆրանսերեն աղբյուրագիտական չափազանց հարուստ բազայի վրա, Սոնա

Զեյթլյանը համակողմանիորեն ներկայացնում եւ վերլուծում է հայության ներդրումն արդի Եգիպտոսի քաղաքացնեստական, օրենսդրական, կրթական եւ կենսագործունեության բազմաթիվ այլ ոլորտներում: Առանձին բաժիններով ներկայացված են երկրի ու գաղթօջախի, նաեւ համայն հայության պատմության մեջ զգալի դերակատարություն ունեցած հինգ դեմքեր՝ Պողոս բեյ Յուսուֆյան, Նուբար եւ Պողոս Նուբար փաշաներ, Տիգրան փաշա դ'Աբրո եւ Յակուբ Արթին փաշա Չրաքյան: Ս. Զեյթլյանը գտնում է, որ թեեւ «եգիպտահայութիւնը իր թիւին համաձայն փոքրամասնութիւններուն վերջինն էր, սակայն տնտեսական կեանքի մասնակցութեան, կազմակերպական ու տնտեսական հզօրանքին, ինչպէս նաեւ վայելած հեղինակութեան շնորհիւ փոքրամասնութիւններուն առաջինը կը դառնար» (էջ 167): Նա է եղել երկրում տղաների եւ աղջիկների առաջին դպրոցի հիմնադիրը 1828-ին (էջ 151): Հեղինակը մեջբերում է հեղինակավոր «ալ Ահրամ» թերթի շաբաթական հավելվածի 2002 թ. մարտի 31-ի համարից այն խոստովանությունը, թե Եգիպտոսի առաջին լուսանկարիչները հայերն են եղել (էջ 161): Նման բազմաթիվ փաստերի ենք հանդիպում երկրորդ մասի գրեթե յուրաքանչյուր էջում: Հեղինակը հատկապես շեշտում է հայ եկեղեցու առանցքային դերը գաղթօջախում եւ հայկական տարբեր խմբավորումների համերաշխ գոյակցությունը եւ նույնիսկ համագործակցությունը, որոնք նպաստել են, որ եգիպտահայ շատ դեմքեր (Պողոս Նուբար, Մելգոնյան եղբայրներ, Նշան Փալանճյան եւ այլն) իրենց բարեսիրական գործունեությունը տարածեն Եգիպտոսի սահմաններից դուրս: Հեղինակը հավաստում է, որ այդ ոգին շարունակվում է նաեւ այսօր եւ կոչ է անում մյուս գաղթօջախներին օրինակ վերցնել եգիպտահայության այս ոգուց: Գրքի փաստական ամփոփումը եղող վերջին գլխում Ս. Զեյթլյանն, ինիջիայլոց, գրում է. «Երկու ոսկեդարեու հայազգի ղեկավարները կը հաւատային, թէ տեսութեան հիմնաքարը արդարութիւնն էր» (էջ 170): Ավա՜ղ, հայոց տեսության մերօրյա ղեկավարները շա՜տ հեռու են նման հավատից...

Հատորում լույս են տեսել պատմական յոթ քարտեզ ու բազմաթիվ լուսանկարներ:

Հեղինակի ոճը պարզ է, հաղորդական, որով գիրքն ընթերցվում է հաճույքով:

Գիրքը համարյա անթերի է: Տեղ են գտել աննշան ժամանակագրական սխալներ (օրինակ՝ ազգային պատվիրակությունը 1924 թ. դեռեւս Պողոս Նուբարի կողմից գլխավորած լինելը (էջ 125), 1916 թ. Սաուդյան Արաբիայի գոյությունը (էջ 162), Մկրտիչ Խրիմյանին 1878 թ. Ամենայն հայոց կաթողիկոս հայտարարելը (էջ 173) եւ այլն): Այս թերիները երբեք չեն նսեմացնում հեղինակի կատարած հսկայական եւ շնորհակալ աշխատանքը,՝ որը կարեւոր աղբյուր է այսօր շուրջ վեց հազար հաշվվող գաղթօջախի (էջ 141), հայ-արաբական հարաբերությունների, հայկական դիվանագիտության, գործարարության, մշակույթի եւ տարբեր ոլորտների պատմությունն ուսումնասիրողների համար:

Ավելացնենք, որ գրքի առանձին հատվածներից հակիրճ ամփոփումներ հեղինակը ներկայացրել էր «Եգիպտահայ վարժարաններու աշակերտներու համաշխարհային հաւաքին» (12-18 սեպտեմբեր 2003, Երեւան) եւ լույս տեսել այս առթիվ Երեւանում հրատարակված «Յուշամատեանում» (էջ 13-14, նույնի անգլերենը՝ էջ 45-64):

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

«Ես պետք է երգեմ, ինչ էլ լինի»

Երիտասարդ երգչուհի Նելլի Մարտիրոսյանը սովորում էր Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի վոկալ բաժնի հինգերորդ կուրսում, երբ նրան առաջին անգամ հրավիրեցին Ֆրանսիա՝ երգելու Փարիզի Աստվածամոր տաճարում, ապա՝ Սբ.Հովհաննես եկեղեցում: Ֆրանսիայի ազգային կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Միշել Ֆերերը, լսելով նրա ձայնը, այն համեմատել է թափանցիկ բյուրեղի հետ եւ ասել. «Այս ձայնն աշխարհինն է»:

Ինչպես պատմում է Նելլիի մայրը՝ տիկին Քնարիկը, նա խոսել սկսել է երգելով, իսկ հետո դպրոցում դասերը դարձյալ երգելով է սովորել:

Միջազգային մրցույթների Նելլին մասնակցել է յոթ տարեկանից, հյուրախաղերով հանդես է եկել Եգիպտոսում, Գելենջիկում, Ուկրաինայում, շահել է բազմաթիվ մրցանակներ: Մոսկվայում մասնակցել է «Веселые нотки» հեռուստափառատոնին, շահել առաջին մրցանակը, ապա դարձել պատվավոր հյուրը: Հիմա արդեն ծիծաղով է հիշում, թե ինչպես էր հինգ տարեկան հասակում կանգնեցնում անցորդներին եւ խնդրում. «Մի հատ երգեմ էլի ձեզ համար»:

Տիկին Քնարիկի պնդմամբ՝ Նելլին ձայնը ժառանգել է հայրիկից, որը ակորդեոնիստ էր եւ ճանաչված՝ որպես Զեյթունի «Սայաթ-Նովա»:

Նելլիի համար երգը կենսակերպ է եւ առանց երգի նա իրեն չի պատկերացնում:

Այժմ Նելլին սովորում է Երեւանի պետական կոնսերվատորիայի ասպիրանտուրայում, որն ավարտելուց հետո կմեկնի Ֆրանսիա՝ այստեղ կատարելագործվելու: Երգչուհու բնորոշմամբ Փարիզը սիրո քաղաք է. այն չի կարելի չսիրել: Նրա ցանկությունն է, որ բոլոր մարդիկ գոնե մեկ անգամ տեսնեն Փարիզը: Երգչուհին Փարիզում իր հետ պատահած ամենածիծաղաշարժ դեպքը հիշեց. «Մի անգամ ուժեղ անձրեւում էր, առանց հովանոցը փակելու բարձրացա երթուղային տաքսի. «Խնդրում եմ փակեք Ձեր հովանոցը»,- ասում է վարորդը: Վերադառնալիս դարձյալ անձրեւում էր, եւ ես, վախից, որ նորից բաց հովանոցով կբարձրանամ երթուղային, կանգնել էի հորդ անձրեւի տակ՝ ձեռքիս՝ փակ հովանոցով»:

Նելլիի երազանքն է կատարել Բելինիի «Սոմնամբուլա» օպերայից Ամինայի դերերգը: Նա կարծում է, որ իր ձայնը հենց այդ կատարման համար է:

Նրա դասախոս Մարիաննա Հարությունյանն ասում է, որ Լուսինե Զաքարյանից հետո Նելլին առաջին մարդն էր, որ կարողացավ իր երգով նրա աչքերից արցունքներ բերել. «Նելլին մարգարիտներ է շարում», ավելացրեց նա:

Հիմա էլ օպերայից հրավերներ ստանում է, բայց չի գնում. «Ես շատ խստապահանջ եմ ինքս իմ հանդեպ եւ մինչեւ չավարտեմ ասպիրանտուրան, ես օպերա չեմ գնա: Ես մի բանը կամ պիտի ընդհանրապես չանեմ, կամ անեմ շատ լավ. ինձ համար ոսկե միջին չկա», ասում է տաղանդավոր երգչուհին:

Բնատուր ձայնով օժտված երգչուհին ազատ ժամանակ սիրում է ընթերցել եւ ասեղնագործել: Ասեղնագործությունն էլ երեւի երգ է Նելլիի համար՝ թելերից ու գույներից ծնված լուռ երգ:

ԼԻԼԻԹ ԱՐԻՑՅԱՆ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Մենք ենք, ուրիշը չկա

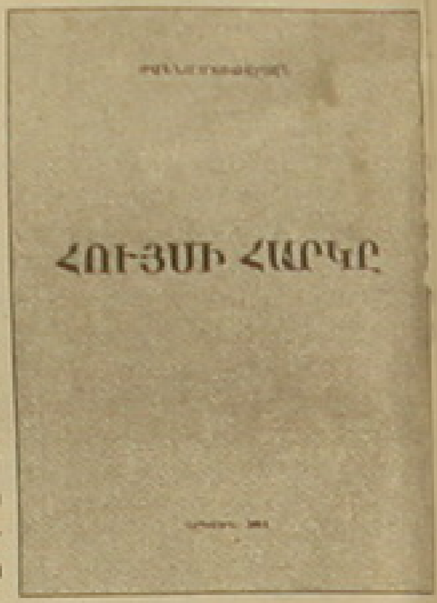

Վերջերս Երեւանի պետական համալսարանում տեղի ունեցավ լրագրող, հրապարակագիր Ժաննա Մխիթարյանի «Հույսի հարկը» գրքի շնորհանդեսը: Գիրքը, որ նախատեսված է լայն լսարանի համար, ամփոփում է 1990-ականներին «Երկիր», «Ազատություն», «Հայաստանի Հանրապետություն», «Բումերանգ» թերթերում Ժաննա Մխիթարյանի հեղինակած հրապարակախոսական մի քանի շարքեր: Հոդվածների համախմբված հրատարակումը հնարավորություն է տալիս գրեթե մեկ տասնամյակի հեռվից դիտել ու քննել անկախության կերտման տարիները: «Ժաննան այն հրապարակագիրներից է, որի ուզածը արդար, ուժեղ Հայաստան ունենալն է, սրբապիղծ հայ կոչվածների մռութին ժամանակին խփելը, գրքի առաջաբանում գրում է Հրաչյա Մաթեւոսյանը: Աշխարհում ամեն մեկն իր կռիվն ունի. Ժաննայի մարտավարությունը ճակատեն է: Կռվում է հենց նրանց դեմ, ովքեր իբր յուրայիններ են կոչվում, բայց իրականում նրանցից են, ովքեր, Թումանյանի ասած՝ ոտ թալանում են մեռնեք եւ այլերը»: Հրապարակախոսը «Չարյաց մեծագույնները» շարքում ներկայացրել է ժամանակը բնորոշող արատները եւ դրանք անվանել մուտացկանություն, թմրամոլություն, մարմնավաճառ, խաբեություն, ոգետպառություն, ջարդարարություն, մրնարություն, հայրենահանություն, այլակերպություն:

«Ոչ թե դրվատելի, այլ սրանչելի ու առինքնող է անկախության գաղափարը, որին փարվել ենք ազգովին, հոդվածաշարի վերջում գրում է Ժաննա Մխիթարյանը: Մեծ էր դրան ծառայելու հայերի պատրաստակամությունը: Անափ էր ամենքիս ցնծությունը, երբ հնչեց ՀՀ հռչակագիրը, որի մարմնավորմանը պաշտոնապես ու բարոյապես զինվորագրվեցին մեր ազգային ու քաղաքական երազանքների աստեսները: Ավաղ, հիմա չենք կարող չընդունել, որ նրանք ոչ միայն «խելագարված ամբոխների» հոգսերը թեթեւացնելու բեռներ չեն կրում իրենց ուսերին, այլեւ կամա թե ակամա նրանց վրա բարդելու են նորանոր տառապանքներ: Այնպես որ արդեն ցնդել են մեզ ինչ-որ ժամանակ գերող-կանչող ծիածանի բոլոր երանգները»:

«Անանձնական նամականի» շարքում հրապարակախոսը բաց նամակներ է հղում ժամանակի քաղաքական դեմքերին, երկրի ճակատագիրը կերտողներին, նրանց, ում մեծ ու փոքր սխալներով է կառուցվում ժողովրդի ապագան: «Ժաննան կռվի դաշտ ու ճակատամարտ չի որոնում, ինքը պարզ, կիրթ տարեգիր է. կռվի դաշտ ստեղծում են նրանք, ովքեր փայլում են իրենց անճարակությամբ, ովքեր չեն մտածում ոչ միայն մոր ու մանկան, ծերունների, կին-մայրության, այլ հավաքական ուժի՝ ժողովրդի մասին», ասում է Հրաչյա Մաթեւոսյանը: Նա համոզված է, որ Ժաննա Մխիթարյանի «Անանձնական նամականին» հենց անձնական-մարդկային-ժողովրդական է դառնում, քանի որ չկա մի հարց, որից խորշի կամ խույս տա հեղինակը: «Նա սամին ծռել չգիտի, գիտի իր ակոսը ուղիղ պահել, գրում է Մաթեւոսյանը: Էդ մեծ, մաքուր ազնվությունն եմ տեսնում հրապարակագրի կրակոտ էլույթներում, որի համար շնորհակալ եմ ոչ միայն նրա հայրենագիտության, այլեւ բազմաշերտություն-բազմածալության, նրա նվիրական նվիրումից եմ շնորհակալ, որ արդեն նրա կոչումն է»:

Միջոցառումը կազմակերպել էր պետհամալսարանի մամուլի ակումբը: Ներկա էին գրչակից ընկերներ, ուսանողներ: Ավագները խոսեցին հատկապես 1990-ականներին՝ պետության ու պետականության կերտման տարիներին նման սուր եւ դիպուկ հոդվածների նշանակության, իսկ այսօր՝ դրանց արդիականության մասին: Նրանք ուսանող լրագրողներին առաջարկեցին «Հույսի հարկն» ընկալել իբրեւ լրագրության յուրօրինակ դասագիրք:

Հրաչյա Մաթեւոսյանը բոլորին առաջարկում է գիրքը կարդալ ու թերթել սաղմոսի նման, քանզի «մենք ենք, ուրիշը չկա, լավն ենք՝ մենք ենք, վատն ենք՝ մենք ենք»:

ԹԱՄԱՐ ՄԻԿԱՅԵԼՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

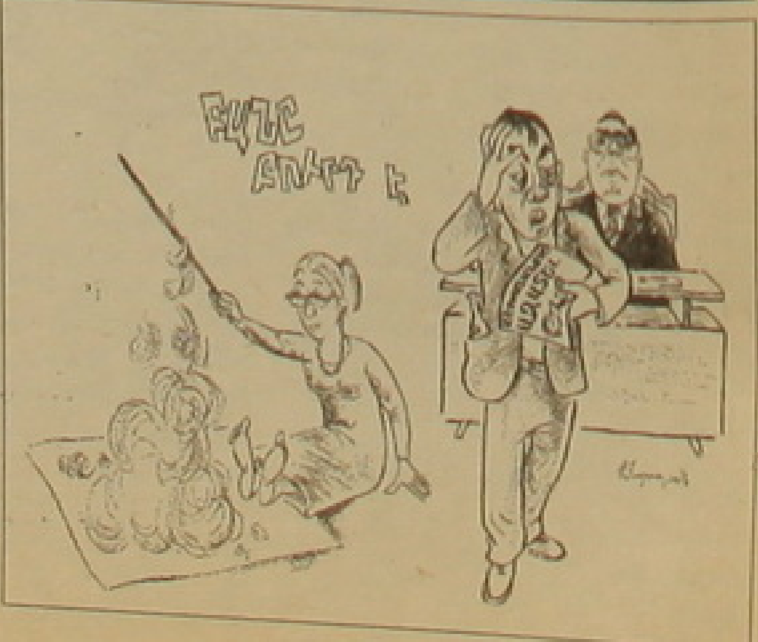

«Փյունիկի» անդրանիկ պարտությունը

Երեկ կայացան բարձրագույն խմբի առաջնության հետաձգված երեք հանդիպումները։ Թեեւ մարզական առումով դրանք այլեւս ոչինչ չէին վճռում, սակայն անցան բավական թեժ մրցապայքարում։ Առավել մեծ հետաքրքրություն էր ներկայացնում երկրի չեմպիոն «Փյունիկի» եւ «Կիլիկիայի» հանդիպումը։ Կար մի քանի հանգամանք. նախ՝ նախորդ տուրում այս թիմերի միջեւ հանդիպումն ավարտվել էր ոչ-ոքի (2-2)։ Բացի այդ, «Փյունիկը» հիանալի հնարավորություն էր ստացել գերազանցելու «Շիրակի» անպարտելի խաղերի քանակով (59) ռեկորդը, իսկ Էդգար Մանուչարյանը՝ դառնալու առաջնության լավագույն ռմբարկու։ Սակայն ոչ «Փյունիկի», ոչ էլ Մանուչարյանի ակնկալիքները չարդարացան։ «Կիլիկիան» հանդիպմանը ներկայացավ որպես մարտունակ կոլեկտիվ եւ լուրջ դիմադրություն ցույց տվեց չեմպիոնին։ Ճիշտ է, առաջին խաղակեսում փյունիկցիները նկատելի առավելություն ունեին եւ կարող էին մի քանի անգամ գրավել մրցակցի դարպասը, սակայն միայն Էդգար Մանուչարյանը երեք անգամ չօգտագործեց գոլային պահերը, երկու անգամ էլ Տիգրան Դավթյանը վրիպեց։

Ընդմիջումից հետո խաղի պատկերը կտրուկ փոխվեց։ Բեկումնային եղավ 57-րդ րոպեն, երբ «Փյունիկի» ավագ Սարգիս Հովսեփյանը սեփական տուգանային հրապարակում պարզ իրադրությունում սխալվեց եւ կորցրեց գնդակը։ Սերգեյ Էրզրումյանն անմիջապես օգտվեց նվիրատվությունից եւ գրավեց «Փյունիկի» դարպասը։ Պարտության վտանգը ստիպեց փյունիկցիներին անցնել վճռական գործողությունների։ Սակայն «Կիլիկիան» հմտորեն էր պաշտպանվում՝ սուր հակագրոհների կազմակերպման առիթը չկորցնելով։ Եվ եթե հյուրերը մի փոքր հաշվենկատ գործեին, ապա կարող էին եւ երկրորդ գնդակը խփել։ Իսկ «Փյունիկին» այդպես էլ չհաջողվեց ճեղքել մրցակցի զանգվածային պաշտպանությունը եւ ընթացիկ առաջնությունում առաջին անգամ խաղադաշտը թողեց պարտված։ Այսպիսով, «Փյունիկի» ռեկորդը չկայացավ։ Իսկ «Կիլիկիան» դարձավ միակ թիմը, որին հաջողվեց պարտության մատնել չեմպիոնին։ Ի դեպ, նախորդ երկու հանդիպումներում էլ «Կիլիկիան» «Փյունիկից» երկու միավոր էր վաստակել։

Արծաթե եւ բրոնզե մրցանակակիրներ «Միկայի» եւ «Բանանցի» մրցավեճը շատերի համար անսպասելի ավարտվեց աշտարակցի ֆուտբոլիստների խոշոր հաղթանակով (4-0)։ «Միկայից» աչքի ընկավ Դավիթ Գրիգորյանը՝ դառնալով հեթ-տրիկի հեղինակ։ Մեկ գնդակ էլ խփեց Գրիգոր Գրիգորյանը։ Նշենք, որ 64-րդ րոպեից «Բանանցը» խաղադաշտում խաղում էր 10 հոգով։ Մյուս խաղում «Կոտայքը» կամային հաղթանակ տոնեց «Դինամո-Զենիթի» նկատմամբ։ Այդ խաղում մրցավարը նշանակեց 11 մետրանոց 3 հարված, որոնցից 2-ը անվրեպ իրացրեց դինամոյական Լեւոն Սարգսյանը, իսկ «Կոտայքից» աչքի ընկավ Գագիկ Սոմիասյանը։ Հրաչյա Վարդազարյանի եւ Արսեն Բալաբեկյանի խփած գոլերի շնորհիվ «Կոտայքը» հաղթեց մրցակցին (3-2)։ Այսպիսով, առաջնության ավարտին մնաց անցկացնելու ընդամենը 1 խաղ։ Նոյեմբերի 21-ին կայանալիք «Միկա»-«Փյունիկ» հանդիպումով ֆուտբոլի ՀՀ 13-րդ առաջնությունը կհասնի վերջնագծին։

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	27	21	5	1	88-25	68
2. Միկա	27	16	7	4	41-22	55
3. Բանանց	28	12	7	9	40-39	43
4. Արարատ	28	12	7	9	40-33	43
5. Դինամո-Զ.	28	7	6	15	23-51	27
6. Կիլիկիա	28	7	5	16	32-49	26
7. Կոտայք	28	6	6	16	31-54	24
8. Շիրակ	28	4	9	15	27-49	21

Ռմբարկուներ

Գալուստ Պետրոսյան	«Փյունիկ»	21
Էդգար Մանուչարյան	«Փյունիկ»	21
Նշան Էրզրումյան	«Կիլիկիա»	18
Լեւոն Փաչաջյան	«Փյունիկ»	13
Արմեն Շահգելդյան	«Միկա»	12
Դավիթ Գրիգորյան	«Միկա»	11

ՇԱԽՄԱՏ

Կրտսեր տարիքի շախմատիստներն ավելի հաջող են խաղում

Հունաստանում ընթացող շախմատի աշխարհի պատանեկան առաջնության մասնակիցներն անցկացրին 7-րդ եւ 8-րդ տուրերի հանդիպումները։ Հայ շախմատիստներից բոլորից հաջող հանդես եկան Նունե Դարբինյանը (մինչեւ 14 տարեկաններ), Սուսաննա Սարգսյանը (մինչեւ 12), Գարուշ Մանուկյանը (մինչեւ 16) եւ Արման Փաշիկյանը (մինչեւ 18), որոնք տոնեցին 2-ական հաղթանակ։ Հայաստանի ներկայացուցիչներից առավել հաջող են հանդես գալիս կրտսեր տարիքային խմբում ընդգրկված շախմատիստները։ Այսպես, մինչեւ 10 տարեկան տղաների մրցավեճում Դավիթ Շահինյանը, Տիգրան Պետրոսյանն ու Խաչատուր Երանյանը 5,5 միավորով առաջատարների շարքում են։ Այստեղ աղյուսակը 7 միավորով գլխավորում են չին շախմատիստ Յու Յանգույին եւ ֆրանսիացի Ջուլես Մուսարդը։ 5,5-ական միավոր ունեն նաեւ մինչեւ 12 տարեկանների մրցաշարում հանդես եկող Հայկ Վարդանյանն ու Սամվել Տեր-Սահակյանը։ Նրանք առաջատարից՝ չինացի Ժաո Նանից հետ են մնում 2 միավորով։ 14 տարեկանների մրցաշարում Հրայր Սիմոնյանն ու Հովիկ Հայրապետյանը եւս վաստակել են 5,5-ական միավոր եւ լավ հնարավորություն ունեն պայքարելու մեդալների համար։ Այստեղ առաջատարները չորս շախմատիստներ են, որոնք վաստակել են 6,5-ական միավոր։ Նույնը կարելի է ասել նաեւ Ավետիք Գրիգորյանի մասին, որն ընդամենը մեկ միավորով է հետ մնում մինչեւ 16 տարեկանների մրցաշարի առաջատարներ Վալենտին Յոտովից ու Մախիմ Ռոդշտեյնից (6,5-ական միավոր)։

Մեր շախմատիստուհիներից առավել բարձր արդյունք ունի Նունե Դարբինյանը։ Մինչեւ 14 տարեկանների մրցաշարում Նունեն 5,5 միավորով 13-րդ տեղում է։ Այստեղ 7-ական միավորով առաջատարներն են հնդիկ շախմատիստուհի Հարիկա Դրոնավալին եւ ռուսաստանցի Ելենա Թաիրովան։ Բավական հաջող է հանդես գալիս իննամյա Մարիա Գեւորգյանը։ 7-րդ տուրում նա 2-րդ անընդմեջ հաղթանակը տոնեց՝ պարտության մատնելով Տրին Նարվային։ Սակայն ցավոք հաջորդ տուրում Մարիան պարտվեց Պրիա Մոհանային եւ այժմ 5 միավորով 19-րդ տեղում է։ Այստեղ իր հաղթարշավն է շարունակում վրաց շախմատիստուհի Մարի Արաբիձեն, որը 100 տոկոսանոց արդյունք ունեցող միակ մասնակիցն է։ Նրա չեմպիոնությունն արդեն կասկած չի հարուցում։ Ավարտական 3 տուրերում կարծում ենք մեկ միավորն էլ նրան բավական կլինի ուժեղագույն ճանաչվելու համար։ 2-րդ տեղում ընթացող ադրբեջանցի Սեւինջ Սամադզադեն ունի 6,5 միավոր։ Ցավոք, հաջող մեկնարկից հետո Սիրանուշ Անդրեասյանը չկարողացավ շարունակել հաղթարշավը։ Վերջին երեք տուրերում համաշխարհային օլիմպիադայի մասնակիցը վաստակեց ընդամենը կես միավոր։

Յորդանեսկուն Մուտուին աշխատանքի է հրավիրում

Սենսացիոն հայտարարություն է արել Ռումինիայի ֆուտբոլի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզիչ Անգել Յորդանեսկուն։ Նա նշել է, որ մոտ ապագայում ազգային թիմում իրեն կօգնի հավաքականի ներկայիս հարձակվող, 25-ամյա Ադրիան Մուտուն։ Ինչպես հայտնի է, վերջինս կոկաինի օգտագործման համար Անգլիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի կողմից որակազրկվել է 7 ամսով։ Բայց ինչպես երեւում է, Մուտուին գործազրկություն չի սպառնում։ Նրա գործակալ Գեորգե Պոպեսկուն տեղեկացրել է, որ Մուտուն համաձայն է մարզիչ աշխատել։ Իր հերթին Յորդանեսկուն նշել է, որ Մուտուն որակազրկվել է որպես ֆուտբոլիստ եւ ոչ ոք նրան չի արգելել մարզիչ աշխատել։ Ուստի Յորդանեսկուն որոշել է Մուտուին հրավիրել հավաքական որպես իր օգնական։

Ի դեպ, հնարավոր է, որ Մուտուն նոյեմբերի 17-ին Երեւանում կայանալիք Հայաստան-Ռումինիա ընտրական մրցախաղին ներկա գտնվի։ Ֆուտբոլի ֆեդերացիան առաջարկել է Մուտուին հավաքականի հետ մեկնել Երեւան եւ խաղի ընթացքում բարոյական աջակցություն ցույց տալ իր խաղընկերներին։ Մեր կողմից ավելացնենք, որ առանց Մուտուի բարոյական աջակցության էլ Ռումինիայի հավաքականը բավական լուրջ ու դժվարին մրցակից է մեր ընտրանու համար, որն անցկացրած չորս հանդիպումներում դեռեւս միավոր չի վաստակել։

Մուտուն արդեն վերադարձել է Ռումինիա եւ անհատական մարզումներ է անցկացրել Բուխարեստի «Դինամոյի» երկրորդ մարզիչ Դորին Մատեուցի գլխավորությամբ։ Մուտուն ցանկանում է մարզվել «Դինամոյում», մինչեւ որ նոր պայմանագիր կկնքի որեւէ ակումբի հետ։ Ակումբի գործադիր տնօրեն Քրիստի Բորչան այս առնչությամբ նշել է, որ դա իրենց համար մեծ պատիվ է, եւ իրենք ամեն ինչ կանեն, որպեսզի Ադրիանն իրեն լավ զգա։

Օրերս Մուտուն այցելել էր Becali &Popescu մենեջերական հանրահայտ ֆիրմա եւ տեղեկացրել էր, որ մտադիր չէ երկարաձգել պայմանագիրը ֆիրմայի հետ։ Վերջինիս համանախագահներից մեկն անցյալում հայտնի ռումինացի ֆուտբոլիստ Գեորգե Պոպեսկուն է, որը պաշտպանում էր Մուտուի շահերը եւ նույնիսկ արդեն մի քանի ակումբների հետ բանակցություններ էր վարում։ Նշենք, որ այս ֆիրմայի ծառայություններից են օգտվում ռումինացի մի շարք հայտնի ֆուտբոլիստներ՝ «Ռոմայի» պաշտպան Քրիստիան Կիվուն, «Այաքսի» դարպասապահ Բոգդան Լոբոնտը, Կիեւի «Դինամոյի» կիսապաշտպան Ֆլորին Ցեռնասը, Մոսկվայի սպարտակցիներ Ադրիան Յենչին, Ֆլորին Շոավան, Գաբրիել Տամաշը եւ այլք։

Ռումինական լրատվամիջոցների հաղորդագրության համաձայն, Մուտուն կդառնա GEA World հանրահայտ իտալական ֆիրմայի հաճախորդ, որի նախագահը «Յուվենտուսի» գլխավոր տնօրեն Լուչիանո Մոջիի որդին է՝ Ալեսանդրոն։ Այդ ֆիրման վարում է Իտալիայի «A» սերիայի մի խումբ ֆուտբոլիստների գործերը, որոնց թվում են Ալեսանդրո Նեստան, Դավիթ Տրեզեգեն, Ջանլուիջի Բուֆոնը եւ Մարկո դի Վայոն։ Ռումինիայում նաեւ գտնում են, որ Մուտուն նախնական պայմանագիր է կնքել «Յուվենտուսի» հետ։

Ստարկովին կփոխարինի Անդրեեւը

Լատվիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի մարզչական խորհուրդը Յուրի Անդրեեւին առաջադրել է երկրի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնի միակ թեկնածու։ Ինչպես հայտնի է, հավաքականի ներկայիս մարզիչ Ալեքսանդր Ստարկովը, որի գլխավորությամբ լատվիացիները հանդես եկան Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ փուլում, սեպտեմբերին պայմանագիր էր կնքել Մոսկվայի «Սպարտակի» հետ։ Նոյեմբերի 17-ին Լիխտենշտեյնի հավաքականի հետ հանդիպումից հետո Ստարկովը հրաժեշտ կտա Լատվիայի ընտրանուն՝ իր ողջ ուշադրությունը կենտրոնացնելով «Սպարտակում» մարզչական գործունեության վրա։ Դեկտեմբերի 1-ին կայանալիք Լատվիայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի գործկոմի նիստում Յուրի Անդրեեւը կհաստատվի հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնում։ Վերջինս հավաքականում օգնում էր Ստարկովին, իսկ նրա «Սպարտակ» տեղափոխվելուց հետո ստանձնել էր նաեւ «Սկոնտոյի» գլխավոր մարզչի պաշտոնը։

Թայսոնին հրավիրում են Ավստրալիա

Քաշային մի քանի կարգերում աշխարհի նախկին չեմպիոն Ջեֆ Ֆենեկը, որ ներկայում զբաղվում է երիտասարդ բռնցքամարտիկների նախապատրաստմամբ ու մենամարտերի կազմակերպմամբ, մտադիր է համոզել Մայք Թայսոնին Ավստրալիայում մենամարտել տեղի հանրահայտ բռնցքամարտիկ Կալի Միանի հետ։ Ֆենեկը հաջորդ շաբաթ մեկնում է ԱՄՆ՝ բանակցելու Թայսոնի ներկայացուցիչների հետ։ Ըստ Ֆենեկի, 1,5 տարի առաջ այս հարցի շուրջ Թայսոնի հետ գրեթե արդեն համաձայնություն էր ձեռք բերվել, սակայն ավստրալական իշխանությունները մուտքի թույլտվություն չէին տվել հանցավոր անցյալ ունեցող երկու անձանց, որոնք պետք է ուղեկցեին Թայսոնին։ Ենթադրվում է, որ Թայսոնի մենամարտը մեծ հետաքրքրություն կառաջացնի Ավստրալիայում եւ մենամարտի կազմակերպիչները մեծ եկամուտներ կարող են ակնկալել։

«Լուժնիկիում» էլ միջազգային խաղեր կանցկացվեն

ՈՒԵՖԱ-ի գործադիր կոմիտեի նիստում որոշվել է սկսած 2005/06 թթ. մրցաշրջանից թույլատրել արհեստական խոտածածկույթով մարզադաշտերում անցկացնել չեմպիոնների լիգայի, ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի, ինչպես նաեւ աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնությունների ընտրական հանդիպումները։ Այս որոշումը ձեռնտու է մոսկովյան թիմերի՝ «Սպարտակի» եւ «Տորպեդոյի» համար, որոնք հնարավորություն կունենան եվրոպական գավաթների մրցաշարերի հանդիպումներն անցկացնել սեփական մարզադաշտում՝ «Լուժնիկիում», որի խոտածածկը արհեստական է։

Մեկնարկը տրվեց

Լոս Անջելեսում մեկնարկեց կանանց թենիսի աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունը՝ 8 ուժեղագույն թենիսիստուհիների մասնակցությամբ։ Նախնական փուլում նրանք բաժանվել են երկու խմբի։ Մրցաշարը մեկնարկեց «սեւ» խմբում ընդգրկված ռուսաստանցի թենիսիստուհիներ Սվետլանա Կուզնեցովայի եւ Վերա Զվոնարյովայի մրցախաղով։ Այս մրցավեճում հաղթանակի հավակնորդը Կուզնեցովան էր, որն ընթացիկ մրցաշրջանում հաղթող էր ճանաչվել «Մեծ սաղավարտի» մրցաշարում՝ ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում։ Սվետլանային ընդամենը 1 ժամ պահանջվեց մրցակցուհուն հաղթելու համար (6-2, 6-4)։

«Կարմիր» խմբում հաղթանակով մեկնարկեց Սերենա Ուիլյամսը՝ պարտության մատնելով Անաստասիա Միսկինային (4-6, 6-3, 6-4)։ Այս խմբի հաղթողի գլխավոր հավակնորդ Լինդսեյ Դեւենպորտը բացահայտ առավելության հասավ Ելենա Դեմենտեւայի նկատմամբ (6-0, 6-1)։ Ի դեպ, «Ուիլյամ Հիլ» հանրահայտ բուքմեյքերական կենտրոնի տվյալների համաձայն, Դեւենպորտը համարվում է չեմպիոնի կոչման գլխավոր հավակնորդ։ Չեմպիոն դառնալու նրա գործակիցը 2,87 է։ Երկրորդ տեղում Ամելի Մորեսմոն է (4,33), իսկ Սերենա Ուիլյամսի չեմպիոն հռչակվելու հնարավորությունները գնահատվում են 6 գործակցով։ Ռուսաստանի թենիսիստուհիներից բոլորից բարձր է գնահատվում Սվետլանա Կուզնեցովայի հնարավորությունը (9)։

Կանանց թենիսի աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունն անցկացվում է 1972 թ.-ից։ Առաջին չեմպիոնուհին Կրիս Էվերտն էր, որը հետագայում եւս 3 անգամ (1973, 1975, 1977 թթ.), ճանաչվեց ուժեղագույնը։ Իսկ առավել հաջող է հանդես եկել լեգենդար թենիսիստուհի Մարտինա Նավրատիլովան՝ 8 անգամ նվաճելով չեմպիոնուհու կոչումը, ընդ որում 1982-87 թթ. նա անընդմեջ ճանաչվել է լավագույնը։ Նշանակալի հաջողության է հասել նաեւ գերմանացի Շտեֆի Գրաֆը՝ 5 անգամ արժանանալով աշխարհի չեմպիոնուհու կոչմանը։

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Ռուսաստանի «Ոսկե սաքսոֆոնը» 70 տարեկան է

Նշանավոր սաքսոֆոնահար Գեորգի Գարանյանի 70-ամյակին նվիրված հանդիսությունը Մոսկվայի «Ռոսիա» համերգասրահում երկակի տպավորություն գործեց: Մի կողմից հաճելի էր, որ երկրի ոչ պաշտոնական «սաքս սիմվոլին» (չպետք է շփոթել «սեքս» բառի հետ) շնորհավորանք էր ուղղել անձամբ Նախագահ Պուտինը: Միջոցառմանը ներկա էին բազմաթիվ պաշտոնական ու անպաշտոն երեւելի անձինք: Բայց, պատկերացրեք, ամբողջ երեկոյի ընթացքում գոնե մեկ անգամ չհիշատակվեց, որ հիրավի լայնորեն ճանաչված երաժիշտը, կոմպոզիտորը, դիրիժորը՝ Գեորգի Արամովիչը հայ է: Պարզ է, որ խոսքը չի վերաբերում ազգային գործոնի դասական տարփողմանը: Բնավ: Կարող եք չկասկածել, որ եթե հոբելյարը վրացի լիներ, կարեւոր չէ, եթե նույնիսկ մոսկովյան «լցարկման», ինչպես որ Գարանյանը, ազգային մոտիվներն ու երանգները պարտադիր ձեզ կգտնեին: Նույնիսկ Իսրայելից հատուկ եկել էին շնորհավորելու նրան: Հայաստանից՝ ոչ ոք: Գոնե դեսպանությունը երեւար... Ո՞ւր էր: Եվ այդ այն դեպքում, երբ Գարանյանը, ի տարբերություն, ասենք, «հայ» երգիչ Ֆիլիպ Կիրկորովի, երբեք չի հրաժարվում իր արմատներից եւ տարբեր առիթներով, այդ թվում նաեւ հարցազրույցներում միշտ նշում է իր ազգային պատկանելությունը: «Երբ ես գալիս եմ Հայաստան, ասում է նա, ես ինձ թունդ հայ եմ զգում»:

Ինչի համար է ասվում այս ամենը: Մենք այսօր ոչ Հայաստանում, ոչ էլ Մոսկվայում չունենք համազգային մասշտաբի վառ անհատականություններ, ինչպիսիք էին, ասենք, Վիկտոր Համբարձումյանը, Մարտիրոս Սարյանը, Արամ Խաչատրյանը, Տիգրան Պետրոսյանը: Ուրեմն, գուցե ուշադիր լինենք թեկուզ աչքի ընկնող հայերի նկատմամբ:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

ՆՐԱՆՔ ԵՎՍ ՌՈՒՍՆԵՐ ԵՆ

Ղարաբաղի ռուսական համայնքը Մոսկվային հորդորում է չտրվել Բաքվի սադրանքներին

ԼՂՀ ռուսական համայնքի ղեկավար **Գալինա Սոմովան** իր տարակուսանքն է հայտնել Մոսկվայի քաղաքապետարանի աշխատակից Յուրի Կապլունի այն հայտարարության առնչությամբ, ըստ որի «Ղարաբաղի անջատողականներին որեւէ մեկը չի հրավիրել» նոյեմբերի 11-13-ը Կրասնոդարում կայացող Անդրկովկասի ռուսական համայնքների տարածաշրջանային ֆորումին: Սոմովան «Ռեգնում» գործակալությանը տված հարցազրույցում տարակուսանք է հայտնել ռուսական դեսպանատների դիրքորոշման առնչությամբ, որոնք փոխանակ պաշտպանեն իրենց հայրենակիցների շահերն արտասահմանում համաձայն Ռուսաստանի նախագահի ստորագրած «Արտասահմանում հայրենակիցների իրավունքների եւ շահերի պաշտպանության» ծրագրի, տրվում են Ադրբեջանի պաշտոնական շրջանակների սադրանքներին:

«Ռուսներն ամենուր ռուսներ են, անկախ նրանից ինչպիսի պետության մեջ են ապրում, ճանաչված թե չճանաչված: Արյունակից եղբայրներին «անջատողականներ» որակելն առնվազն կոռեկտ չէ», ասել է Սոմովան: ԼՂՀ ռուսական համայնքի ղեկավարն ընդգծել է, որ սա առաջին դեպքը չէ, երբ համայնքը չի հրավիրվում նմանօրինակ տարածաշրջանային ֆորումների: Սոմովան ասել է, որ ԼՂՀ ռուսական համայնքն ամուր ոտքի է կանգնել Ղարաբաղի եւ Հայաստանի պետական եւ հասարակական կառույցների, մասնավորապես ԼՂՀ ԱԳՆ աջակցությամբ: Ներկայումս համայնքն ընդգրկում է 300 անդամի հանրապետության բոլոր 5 շրջաններից: Համայնքի անդամներ են ոչ միայն ռուսները, այլեւ սլավոնական այլ ազգությունների ներկայացուցիչները:

UNFPA

LEADER IN REPRODUCTIVE HEALTH AND POPULATION AND DEVELOPMENT

Saving Women's Lives

UNFPA, the United Nations Population Fund, is the world's largest international source of funding for population and reproductive health programmes. Since we began operations in 1969, the Fund has provided nearly $6 billion in assistance to developing countries.

UNFPA works with governments and non-governmental organizations in over 140 countries, including Armenia, at their request, and with the support of the international community. We support programmes that help women, men and young people:

- plan their families and avoid unwanted pregnancies
- undergo pregnancy and childbirth safely
- avoid sexually transmitted infections(STIs) - including HIV/AIDS
- combat violence against women.

Together, these elements promote reproductive health - a state of complete physical, mental and social well being in all matters related to the reproductive system. Reproductive health is recognized as a human right, part of the right to health.

UNFPA also helps governments in the world's poorest countries, and in other countries in need, to formulate population policies and strategies to ensure that economic and social development frameworks and programmes take account of population dynamics, namely, of aging, fertility, migration, and gender. All UNFPA-funded programmes promote women's equality.

UNFPA works to raise awareness of these needs among people everywhere. We advocate for close attention to population problems and help to mobilize resources to solve them.

UNFPA Armenia Office announces three competitive vacancies for the positions of:

1. **Assistant Representative (ICS 10 / NO-C) with a fixed-term appointment**
2. **Programme Officer (ICS 9 / NO-B) with initial service contract appointment**
3. **Logistics Assistant (ICS 5 / GS-5) with a fixed-term appointment**

UNFPA offers an attractive compensation package commensurate with experience.

The detailed Vacancy Announcements can be found at the following site: ***www.careercenter.am***, as well as on the Announcement Board of the UN House (address: 14 Liebknecht St., Yerevan)

Please submit your CV together with an Application Letter and a United Nations Personal History (P-11) form to the UN House Guards Office (address: 14 Liebknecht St., Yerevan).

P-11 form can be downloaded from ***www.unfpa.org/about/employment*** and ***www.careercenter.am*** websites.

Only hard copies of the above documents will be accepted. Please, no electronic submissions and no phone calls.

We will only be able to respond to those applicants in whom UNFPA has a further interest.

Deadline for applications: 18 November 2004, 5:00 p.m.

ՀԱՀ հատուկ դասընթացների բաժին
ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիր եւ Ազգային ժողով

Դասախոսությունների շարք

Դին Գոբեհրեր
օմբուդսմենի եւ մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային կառույցների փորձագետ է եւ լինելու է Հայաստանում «Հայաստանում մարդու իրավունքների խթանման եւ մարդու իրավունքների պաշտպանի ինստիտուտի վերաբերյալ հանրային իրազեկության բարձրացման» ծրագրի հրավերով *կներկայացնի դասախոսություն՝*
Օմբուդսմենի կառույցներ. պատմություն, զարգացում եւ մարտահրավերներ թեմայով

Չորեքշաբթի 2004 11 17 18:00

Դասախոսության նպատակն է.

- համառոտ ներկայացնել մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային կառույցների պատմական զարգացումը,
- քննարկել Միավորված ազգերի կազմակերպության փարիզյան սկզբունքները մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային կառույցների վերաբերյալ,
- համառոտ ներկայացնել մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային կառույցների զարգացումը հետ խորհրդային երկրներում՝ իրենց հիմնական նվաճումներով եւ մարտահրավերներով:

Մասնագիտական գործունեություն

Դին Գոբեհրերը Հայաստան է այցելում 2004թ. նոյեմբերի 8-ից 19-ը: Նա փորձառու մասնագետ է եւ որպես Օմբուդսմենի հարցերով փորձագետ աշխատել է 22 երկրներում, այդ թվում՝ հետ խորհրդային 14 երկրներում: Որպես փորձագետ նա աշխատել է ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրում, ԵԱՀԿ-ում, ԱՄՆ զարգացման գործակալությունում, ԱՄՆ տեղեկատվական վարչությունում: Նա Օմբուդսմենի վերաբերյալ մի շարք հոդվածների, հաշվետվությունների եւ գրքերի հեղինակ է: Պարոն Գոբեհրերի այցելության հիմնական նպատակն է աջակցել մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային կառույցների դերի եւ գործառույթների վերաբերյալ Հայաստանում հանրության իրազեկմանը:

Դասախոսությունը կընթանա անգլերենով համընթաց հայերեն թարգմանությամբ, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում (5-րդ հարկ):

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ **51-27-06**

E-mail: ***extension@aua.am***; ***http://www.aua.am***

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 12.11.2004թ. ժ.9.00 ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները.

ISO ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	503.47	498.40	508.50
EUR	1	ԵՎՐՈ	648.97	645.10	652.90
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	17.56	16.50	18.60

ԵԹԵ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ ԵՔ ԼՐԱԳՐՈՂ ԴԱՌՆԱԼ

Եթե ցանկանում եք լավ տիրապետել ժուռնալիստիկայի այբուբենին, ***Հայաստանի ժուռնալիստների միության պատանի ժուռնալիստի դպրոցը*** (որը գործում է 1973 թվականից) ***հրավիրում է սովորելու*** հանրակրթական դպրոցների ժուռնալիստական հակումներ ունեցող բարձր դասարանցիների եւ շրջանավարտների: Դասերը վարում են հանրապետության լավագույն մասնագետները:

Ուսման տեւողությունը՝ մեկ տարի, պարապմունքները՝ յուրաքանչյուր երեքշաբթի, ժամը 14.30-ին, ժուռնալիստի տանը (Պուշկինի 3ա): **Ուսուցումն անվճար է**, ավարտողները կստանան սերտիֆիկատ:

Դիմել կարող եք ամեն օր ժամը 11.00-16.00: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 56-12-76, 56-14-47:

LOG ON TO
WWW.AZG.AM
IN ARMENIAN, RUSSIAN, ENGLISH AND TURKISH

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նոյեմբերի 12-ին ժ. 15-ին Գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա արձակագիր, դրամատուրգ **Խորեն Արամունու** (ԱՄՆ) «Անվավեր» պատմվածքների ժողովածուի շնորհանդեսը: Մուտքն ազատ է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի պետական համալսարանի ռեկտորատը, շրջանավարտների միավորումը եւ տնտեսագիտության ֆակուլտետը հրավիրում են տնտեսագիտության ֆակուլտետի բոլոր տարիների շրջանավարտներին՝ մասնակցելու ֆակուլտետի հիմնադրման 70 եւ վերաբացման 20-ամյակների առթիվ կազմակերպվող հանդիսավոր նիստին, որը տեղի կունենա ***նոյեմբերի 13-ին, ժամը 13.00-ին ԵՊՀ մեծ դահլիճում*** (կենտրոնական մասնաշենք, 3-րդ հարկ):

ԵՊՀ լրատվական ծառայություն

FINCA բարեգործական հիմնադրամը հայտարարում է մրցույթ՝ **փոխառությունների բաժնի օգնականի** թափուր տեղի համար: Թեկնածուներից պահանջվում է հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուների գերազանց իմացություն, ինչպես նաեւ Word, Excel, Access ծրագրերի կատարյալ տիրապետում:

Աշխատանքային պարտականություններն են՝

- աշխատանք տվյալների բազայի հետ
- ինաուգուրացիաների անցկացում
- թարգմանություններ

Համառոտ ինքնագիրը ներկայացնել FINCA հետեւյալ հասցեով.

Ագաթանգեղոսի 2ա («Սպարտակ» մարզակումբի հարեւանությամբ):

Հեռախոս՝ *58 48 63, 54 55 31:*

Դիմումների ներկայացման վերջին ժամկետն է՝ **16.11.2004 թ.-ը:**

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ՝ 65, դասիչ՝ 69150 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 11.11.2004 Գինը՝ 100 դրամ